

איגרת ספרי חסידות

באר

מקדושים

וירא

מקדושים

## מערכת 'פאר מקדושים'

### ראש המערכת

הגה"ח מוהר"ר ישראל מנחם אלתר שליט"א

### עורך ראשי

הרב משה יהודה קרול

### עורך אחראי

הרב טוביה פריינד

### חברי ועדת היגוי

הגה"ח רבי יחיאל בויס שליט"א

הגה"ח רבי יוחנן גורארי שליט"א

הגה"ח רבי אברהם צבי דירנפלד שליט"א

הגה"ח רבי מנחם מענדל ויזניצער שליט"א

הגה"ח רבי יעקב דוד וינטרוב שליט"א

הגה"ח רבי יצחק ישעיה וייס שליט"א

הגה"ח רבי דוד אברהם מנדלבוים שליט"א

הגה"ח רבי אביגדור מאיר רובינשטיין שליט"א

הגה"ח רבי אברהם מרדכי רושצקי שליט"א

### חברי המערכת

הרב דוד סלאנים	הרב חנוך מאיר בינקה
הרב שמחה בונים סלוד	הרב שמחה בונים בויס
הרב ישראל נחום צימרמן	הרב יהושע מנחם בלושטיין
הרב אברהם מרדכי קוזק	הרב אברהם מרדכי ברלינר
הרב יחיאל פנחס קופרברג	הרב משה אריה גומבו
הרב משה יוסף קמינר	הרב שמואל יעקב גליקסברג
הרב יהודה אריה קמפינסקי	הרב יהודה אריה ליב היינה
הרב שמחה בונים קמפינסקי	הרב דוב היישריק
הרב ישראל קרול	הרב אליעזר וינגוט
הרב נחמיה קרול	הרב משה וקלסמן
הרב אברהם שטייר	הרב ישראל טורובר
הרב אליהו אברהם שטרן	הרב מאיר מונטג
הרב שמואל יוסף שטרן	הרב שמחה בונים מורגנשטרן
הרב דוב בער שלמה שפירא	הרב שמחה בונים נאגל
הרב ישראל אליהו שפירא	הרב ישראל סגל

במהדורה זו של 'פאר מקדושים' הושקעה גיעה גדולה ודמים מרובים, תרתי משמע, כדי שהספר יהיה בפאר והדר, נקי ומנופה מכל שגיאה וטעות. לכן על פי דין תורה ולהבדיל ע"פ החוק הבינלאומי אוסרים אנו בכל תוקף כל אופן של הדפסה, צילום והעתקה בלי רשות מפורשת בכתב של המערכת.

ובזה בקשתנו מכל הלומדים והמעיינים, שבאם ימצאו טעות, יואילו בטובם להודיענו, כדי שבעז"ה יתוקן הדבר במהדורות הבאות ובזה יזכו את הרבים ושכרם מרובה מן השמים.



הוצאה לאור ע"י:

**'פאר מקדושים'**

רח' האדמו"ר מרוז'ין 13, בני ברק

טל: 03-6167334

פקס: 03-5705642

**Peer Mikdoshim**

13 Ha'admor me'ruzin

Bnei Brak E. Israel

Tel: 972-3-6167334

Fax: 972-3-5705642

6167334@gmail.com

©

Copyright

כל הזכויות שמורות

ל'אוצר ערכי החסידות'  
ע"ר - 580544427 בני ברק

**סדר ועימוד:**

ישראל רוזן 3136137-053

**כריכה ושערים:**

שילוב 7680880-052

סֵפֶר  
דֵּגְלֵי מַחְנֵה  
אֶפְרַיִם



## פְּרַשַׁת וַיִּרְא

התורה רמוזה  
שהש"ת נראה  
לאברהם  
לצורך רפואתו

**וַיִּרְא אֱלֹהֵי ה' בְּאֵלֹנֵי מִמְרָא.** וּפְרַשׁ רַש"י  
'לְבַקֵּר אֶת הַחֹלֶה' בָּא. וַיֵּשׁ לֹמֵר  
שְׁמֵרְמוֹז זֶה בְּפֶסוּק עֲצָמו, כִּי יו"ד הוּא  
אֶלֶף, כִּי אֶלֶף נִכְתְּבַת לְמַעַלָּה יו"ד,  
וּבְאֲמָצַע וָא"ו וּלְמַטָּה דָּל"ת, וְהוּא  
אוֹתִיּוֹת יו"ד, נִמְצָא 'אֵלֹנֵי' הוּא אוֹתִיּוֹת  
'אֵל נָא' (כמדבר יב, יג), ו'מִמְרָא' גִּימְטְרִיא  
'רְפָא', וְזֶהוּ שְׁאֲמַר הַפְּתוּב 'וַיִּרְא אֱלֹהֵי ה'  
בְּ'אֵל נָא רְפָא', הֵינּוּ בְּאוֹתוֹ בְּחִינָה שֶׁל  
רְפוּאָה הִיָּה הָרְאִיָּה, אוֹ כְּמֵאֲמַר חֲזו"ל  
בְּאוֹתוֹ רְאִיָּה נִתְרַפָּא, כִּי 'בְּאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ  
חַיִּים' (משלי טז, טו), וְהֵבֵן:

זֶה. וְזֶה יֵשׁ לֹמֵר שְׁמֵרְמוֹז בְּפֶסוּק, 'וַיִּרְא  
אֱלֹהֵי דִיִּקְא, שְׁהוּא הִיָּה הַתְּקוּן לְעֵץ  
הַדַּעַת, וְזֶהוּ שְׁנִתְרַאָּה וְנִתְגַּלָּה אֱלֹהֵי ה'  
'בְּאֵלֹנֵי', אוֹתִיּוֹת בְּאֵלֶן, 'מִמְרָא', הֵינּוּ  
בְּאוֹתוֹ אֵילָן שְׁאֲדָם הָרֵאשׁוֹן הִיָּה מִמְרָא  
בוֹ צוּוֵי הַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ, תְּקַן אֲבֵרָהּם זֶה  
שְׁנִתְהַפֵּךְ מֵרַע לְטוֹב, וְאֲדַרְבָּה, מִשֵּׁם נִגְלָה  
אֱלֹהֵי הָאֱלֹקִים, כִּי הוּא תְּקַן מֵהַ שְׁגָרָם  
אָדָם הָרֵאשׁוֹן שְׁנִתְעַרְבוּ טוֹב וְרַע, וְצָרִיף  
לְהַפְרִישׁ הַטוֹב מִן הָרַע, וּלְהַסִּיר הָרַע  
וְלַעֲשׂוֹתוֹ טוֹב, כְּמוֹ שְׁכָתוּב (תהלים לד, טו)  
'סוֹר מֵרַע', לְהַסִּיר הָרַע מִהָרַע שְׁבוּ,  
'וַעֲשֵׂה טוֹב', הֵינּוּ לַעֲשׂוֹתוֹ טוֹב, וְזֶהוּ  
שְׁתַּקַּן אֲבֵרָהּם וְנַעֲשֵׂה טוֹב, וּלְכַף נִתְגַּלָּה  
אֱלֹהֵי ה' שָׁם, וְהֵבֵן:

**אוֹ יֹאמֵר לְתַרְץ קוֹשִׁיּוֹת הָאֹזֵר הַחַיִּים**  
לְמָה נִשְׁתַּנָּה כָּאֵן מִבְּכָל  
מְקוֹם שֶׁהֶקְדִּים כָּאֵן הָרוּאָה לְהַנְרָאָה,  
שֶׁהִיָּה רְאוּי לֹמֵר וַיִּרְא ה' אֱלֹהֵי וַיֵּשׁ  
לֹמֵר כִּי יְדוּעֵי שֶׁהָאֲבוֹת עָלִיָּהֶם הַשְּׁלוֹם,  
הֵם תְּקַנּוּ כָּל אֶחָד מֵהַ שְׁפָגָם אָדָם  
הָרֵאשׁוֹן בְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע, וְאֲבֵרָהּם  
אֲבִינוּ עָלֵינוּ הַשְּׁלוֹם הִיָּה הָרֵאשׁוֹן לְתַקּוּן

ע"י שתיקון  
אברהם חטא  
עץ הדעת זכה  
שנתגלה אליו  
הש"ת

**אוֹ יֹאמֵר לְתַרְץ קוֹשִׁיּוֹת הָאֹזֵר הַחַיִּים,**  
שֶׁהַתּוֹרָה בְּכוּנָה שְׁנִתְּנָה  
הַלְשׁוֹן כָּאֵן לְרֵמֵז בְּזֶה עֲנִין עֲמַק, כִּי יֵשׁ  
לְפַעְמֵים יוֹשֵׁב הַצַּדִּיק בֵּין כְּמָה אֲנָשִׁים  
וּמְדַבֵּר עִמָּהֶם כְּמָה דְּבָרִים גְּשֻׁמִּים

הצדיק אף  
שיושב בין  
אנשים ומדבר  
עמם דברים  
גשמיים, דבוק  
הוא בה'  
וחושב בדברים  
רוחניים

### ציונים ומקורות

בעץ הדעת טוב ורע, ואברהם הפך הרע ועשה  
אותו טוב כמו שכתוב 'סור מרע ועשה טוב',  
כנזכר לעיל שיראה להסיר מהרע ולעשות  
מהרע טוב, דרך משל אם נופל במחשבתו איזהו  
הרהור זנות חס ושלום, ידע שזה הוא מחמת  
שהשורש שהוא בחינת חסד נפל ואין מי  
להקימו, ולכך יתגבר כארי לעשות חסד עם  
השכינה כביכול בצדקה וגמילות חסדים ושאר  
דברים, וזהו 'איזהו חסיד המתחסד עם קונו', וכן  
כל הבחינות של כל הספירות.

א. עיין רמב"ן ד"ה באלוני ממרא: 'גילוי השכינה  
אליו למעלה וכבוד לו וכו', וזו כוונתם שאמרו  
(סוטה יד. מדרש תהלים כה) 'לבקר את החולה',  
שלא היה לדיבור, אלא לכבוד לו וכו', ושמא  
כיוונו עוד בזה, לומר שהיה לו במראה השכינה  
ריפוי למחלת המילה, כי כן ראוי להיות  
כדכתיב (משלי טז, טו) 'באור פני מלך חיים'.  
ב. עיין זוה"ק ח"ג קיא: וע"ע תיקו"ז קב. ג. עיין  
להלן ד"ה ויטע אשל: 'ידוע כי אברהם אבינו  
ע"ה היה תיקון של אדם הראשון ואדם חטא

וְסִפּוּרִים שְׁפָפִי הַנִּרְאָה הֵם דְּבָרִים בְּטָלִים, וּבְאֵמַת הַצְדִּיק הַהוּא הַיּוֹשֵׁב הוּא דְבוּק מִחֻשְׁבְּתוֹ בַּה', וְהַדְּבוּר שְׁמַדְבֵּר אֵף שְׁלָהֶם הֵם גְּשָׁמִיִּים וְדְבָרִים בְּטָלִים, וְהוּא חוֹשֵׁב וּמְסַתְּפֵל בְּזֶה דְּבָרִים רוּחָנִיִּים, דְּבָרִים קְדוּשִׁים. וְכֵן בְּכָל סִפּוּרֵי הָעוֹלָם שְׁמִסְפָּרִים לְפָנָיו וּמְדַבְּרִים עִמּוֹ בְּכָל עֲנִינִים, הוּא מְסַתְּפֵל תְּמִיד עֲנִינִים קְדוּשִׁים בְּאוֹתָן הַדְּבוּרִים, וְכִמוֹ שְׁשִׁמְעָתִי מִן אֲדוּנֵי אָבִי זְקֵנֵי נְשָׁמָתוֹ עֲדָן זִלְזָה"ה שְׁמָה שְׁאֲמוֹת הָעוֹלָם מְשׁוֹרְרִים לִידִיר בְּכָלֶם הֵם בְּחִינַת יִרְאָה וְאַהֲבָה בַּהֲתַפְשֻׁטוֹת מַעֲלָא לְתַתָּא בְּכָל הַמְדַרְגּוֹת הַתַּחְתּוֹנִים:

וְזֶה יֵשׁ לֹאמֵר שְׁמַרְמְזוּ בַּפִּסּוּק, 'וִירָא אֵלָיו ה' בְּאֵלֵי מִמְרָא', 'אֵלֵי' הֵינוּ בְּנֵי אָדָם, עַל דְּרָךְ 'כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה' (דברים כ, יט), וּ'מִמְרָא' לְשׁוֹן סוֹרֵר וּמוֹרָה, וְהֵינוּ אֶפְלוּ בְּאוֹתָם בְּנֵי אָדָם שְׁהֵם בְּדְבוּרָם מְמַרִים לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ, וְהֵם רְשָׁעִים, אֵף עַל פִּי כֵן 'וִירָא אֵלָיו' דִּיקָא, לְהַצְדִּיק הַדְּבוּק תְּמִיד בַּה', הוּא רוֹאֵה תְּמִיד הֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ בְּעֲנִינֵים הֵהֵם, וְהוּא רַק 'אֵלָיו' וְלֹא לָהֶם, כִּי הוּא אָמְרוּ 'וְהוּא יֵשֵׁב', הֵינוּ אֵף שְׁהוּא יֵשֵׁב' עִמָּהֶם כְּאֶחָד מֵהֶם, מִכָּל מְקוֹם 'הוּא', לְשׁוֹן נִסְתָּר, שְׁהוּא בְּהִסְתָּר וּבְהַעֲלֵם בְּעוֹלָם הַמַּחֲשָׁבָה, 'פְּתַח הָאֵהָל' כְּדָאִיתָא בְּזִהַר הַקְּדוּשָׁה דָּא

אף כשהרשעים מומרים לה' כדיבורם, הצדיק רואה כוזה את השי"ת

יִרְאָה, וְהֵינוּ מַחְמַת שְׁהוּא דְבוּק תְּמִיד בְּיִרְאָת ה':

'כָּחֵם הַיּוֹם', הֵינוּ כְּמוֹ חֵם הַשֶּׁמֶשׁ שְׁהוּא מְחַמֵּם הַיּוֹם, לְכַךְ נִקְרָא חֵם הַיּוֹם, יֵשׁ בָּהּ שְׁתֵּי בְּחִינּוֹת. דְּרָךְ מְשָׁל, אִם הָאָדָם שׁוֹטֵחַ פִּשְׁתָּן נִגְדַּת הַשֶּׁמֶשׁ לְלַבְנוֹ, וְאִז עַל יְדֵי הַחֵם נִתְלַבֵּן, וְלֹא אָדָם חֵם הַשֶּׁמֶשׁ מִשְׁחִירוֹה', וְכֵן הוּא גַם כֵּן בְּכָל הַדְּבָרִים וְעֲנִינִים, עַל דְּרָךְ 'צְדִיקִים יִלְכוּ בָם' וְגו' (הושע יד, י), הֵינוּ לְפוֹשְׁעִים וְרְשָׁעִים 'יִכְשְׁלוּ בָם', שְׁעוֹבְרִים עַל 'וְדַבְּרַת בָּם' (דברים ו, ז), וְלֹא בְּדְבָרִים בְּטָלִים (יומא יט:), אֲבָל לְצְדִיקִים הֵם יִלְכוּ בָם', הֵינוּ הַדְּבוּרִים הֵהֵם הֵם מִמֶּשׁ מְדַבְּרִים בְּתוֹרָה וְעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי מִחֻשְׁבְּתוֹ דְבוּקָה תְּמִיד לְשָׁרְשׁוֹ וְלִמְקוֹרוֹ, וְזֶה לָהֶם לְבוּן, עַל דְּרָךְ 'כִּי יִלְכּוּ' (ישעיה א, יח), הֵינוּ שְׁמוֹשִׁכִים עֲלֵיהֶם מְדָה שֶׁל חֶסֶד בְּחִינַת לְבוּן, וְלְרְשָׁעִים מִשְׁחִירִים אוֹתָם, שְׁהֵם מִמִּשְׁיכִים עֲלֵיהֶם אֶת הַדִּין בְּחִינַת גְּבוּרָה גּוֹן אוֹכְפִים, וְלְצְדִיקִים לְהַפּוֹךְ כַּנֵּל, וְהֵבֵן:

אוּ יֹאמֵר וִירָא אֵלָיו ה' בְּאֵלֵי מִמְרָא וְהוּא יֵשֵׁב פְּתַח הָאֵהָל וְגו' וִירָא וְהֵנָּה שְׁלֵשָׁה אַנְשִׁים נֹצְצִים עָלָיו וִירָא וִירִץ לְקִרְאָתָם וַיִּשְׁתַּחֲוּ אַרְצָה וְגו'. פִּרְשׁ רִש"י, 'יֵשֵׁב' כְּתִיב. בְּקֵשׁ לַעֲמַד,

כמו שהשמש עושה ב' פעולות מלבין ומשחיר כן בכל הדברים יש ב' בחינות צדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם

כשהתראה אליו ה' היה אברהם עוסק ומנעיין בתורת דינים

◆ ציונים ומקורות ◆

יכשלו בם', משל לשני בני אדם שצלו את פסחיהן אחד אכלו לשום מצוה ואחד אכלו לשום אכילה גסה, וזה שאכלו לשום מצוה וצדיקים ילכו בם', וזה שאכלו לשום אכילה גסה ופושעים יכשלו בם'. ז. עיין זוה"ק ח"א כח. ח. עיין זוה"ק ח"ב פד.

ד. עיין ח"א קג. 'פתח האהל' דא דרגא תתאה, פתחא דמהימנותא, 'והוא אחריו' דאודי ליה דרגא עלאה. וע"ע שם ע"ב, ובח"ג יד. ה. עיין אבע"ז הקדמת קהלת, רבינו בחיי ויקרא כו, ג. ו. עיין נזיר כג. 'אמר רבי יוחנן, מאי דכתיב 'כי ישרים דרכי ה' וצדיקים ילכו בם ופושעים

אמר לו הקדוש ברוך הוא, שב ואני אעמד, ואתה סימן לבניך, שהדינים יהיו יושבים ואני אעמד עליהם, שנאמר (תהלים פב, א) 'אלהים נצב בעדת אל'. עד כאן לשונו. וצריך להבין איך הוא מרמז בכאן ענין דינים שיהיה אותו העמידה סימן לבניו דינים, כי לא נזכר בכאן שום ענין דינים. ויש לפרש לפי עניות דעתי, שיש בכאן רמז מענין דינים בכל הפסוקים האלו, ונקדים מה שכתב בעל הטורים על 'והוא יושב פתח האהל' שנסמך אצל 'נמלו אתו' (בראשית יז, כז), והוא רמז למאמר ז"ל (עירובין יט.), אברהם יושב על פתח של גיהנם ואינו מניח לפנס בגיהנם מי שהוא מהול וכו', עין שם<sup>ט</sup>. וצריך להבין גם כן, מה ענין פתח של גיהנם לכאן. ויש לומר דהענין הוא, שאברהם אבינו עליו השלום היה עוסק אז בתורת דינים ומקדר ומעין בה, ואיתא (סנהדרין ז.) בשעה שהדין יושב בדין, יהיה בעיניו כאלו גיהנם פתוח לו מתחתיו. וזהו 'והוא יושב פתח האהל', הינו שהיה יושב אז באותו בחינה של פתחו של גיהנם, כי היה עוסק אז ומעין בהלכות דינים, ולכך שפיר אמר לו הקדוש ברוך הוא שב ואתה סימן לבניך וכו', כי היה עוסק אז בתורת דינים:

ועל דרך זה יש לומר כל הענין שאחריו משתעי מענין דינים ודיניהם. וישא עיניו, הינו על דרך מאמר חז"ל (שם ו:) 'אין לו לדין אלא מה שענינו רואות', כי

דין אמת מאיר עיני הדיין היפך השוחד שבעוורו

הדין דין אמת, הוא מאיר את עיניו ומנשא אותם, הפוף ממה ש'השחד יעור' וגו' (שמות כג, ח), וזהו 'וירא', שעל ידי הדין מאירים יותר עיניו:

סוד ג' דינים הם בחינת אברהם יצחק ויעקב

'והנה שלשה אנשים נצבים עליו, פרוש הסתפל בהלכות דינים והבין שעקר הדינים הוא שיהיו שלשה דיקא כמאמר חז"ל (סנהדרין ב.), ועל דרך הסוד, כי הדינים הם בחינת חסד, והוא בחינת אברהם יצחק ויעקב פידוע', והוא שכתב הזהר הקדוש (ח"א צח:), מאן אנון שלשה אנשים, אברהם יצחק ויעקב, וכמו ששמעתי בפרוש מן אדוני אבי זקני נשמתו עדין זל"ה"ה כי אברהם יצחק ויעקב הם תלת דינים, והסימן הוא כי אותיות שניות מן שמות האבות הוא בצע, והוא רמז על הדינים שצריכים להיות שונאי בצע"א. וזה יש לומר הפרוש 'והנה שלשה אנשים נצבים עליו', 'עליו' הינו בסמוך, כמו 'ועליו מטה מנשה' (במדבר ב, כ), והינו בסמוך עמו הם שלשה דינים, הוא עם בחינת יצחק ויעקב:

הדינים צריכים לנטות דעתם אל דין השלישי המכריע ביניהם

'וירא וירץ לקראתם'. וירא זה פרוש הבנה, כפרוש רש"י ז"ל. וירץ לקראתם, 'וירץ' לשון רצון ושביירה, הינו שנושאים ונותנים בדין בהכנת לבם, ומתוכחים הדינים זה עם זה אחד לקראת רעהו, זה אומר לפטר וזה אומר לחב. וישתחו ארצה, כמו לארץ, הינו שצריכים לנטות דעתם אל דין השלישי

ציונים ומקורות

שנימול ליכנס שם, חוץ ממי שבא על הגויה, שנמשכה ערלתו ואינו מכירו. י. עיין זוה"ק ח"ב קיח. יא. שמות יח, כא.

ט. 'נמולו איתו' וסמך ליה 'והוא יושב פתח האהל כחום היום', וזה הוא שאמרו חז"ל שאברהם יושב על פתח גיהנם, ואינו מניח למי



ספר

נעם  
אלימלך



## פְּרִשְׁת וִירָא

שְׁשָׁאל מִמֶּךָ, לְכֵן נִתְּתָ לּוֹ אַרְךָ יָמִים,  
עַל יְדֵי זֶה זֹכָה לְאַרְיִכוֹת יָמִים הוּא  
עוֹלָם הַבְּאִי:

עיקר ישיבתו  
של אברהם  
היה בעולמות  
העליונים

וְזֶהוּ וִירָא אֱלֹהֵי ה' בְּאֵלֹנֵי מִמְרָא וְהוּא  
יָשָׁב כּוֹי כְּחֵם הַיּוֹם, רָצָה לוֹמַר  
דְּגַם שְׁהִיָּה אַבְרָהָם לְמִטָּה, אֲכַל עָקַר  
יְשִׁיבְתוּ בְּאֵמֶת הִיָּה בְּעוֹלְמוֹת הָעֲלִיוֹנִים,  
וְזֶה רָמַז 'כְּחֵם הַיּוֹם', רָצָה לוֹמַר שְׁהִיָּה  
בְּחֻמֵימוֹת קִדְשָׁה וּדְבִקוֹת כְּמוֹ הַחֻמֵימוֹת  
וְהַדְּבִקוֹת שֶׁל עוֹלָם עֲלִיוֹן הַנִּקְרָא 'יוֹם'  
כַּנִּל, וְקַל לְהַבִּין:

במדה שעובד  
האדם את  
הבורא כן  
מנוור מדה זו  
בעולמות

אוּ יֹאמַר וִירָא ה'. וְנִקְדִים לְפָרֵשׁ פְּסוּק  
(תהלים יא, ז) 'כִּי צִדִיק ה'  
צְדָקוֹת אָהֵב כּוֹי', דְּאִיתָא בְּגִמְרָא (בְּרִכוֹת  
לג:)' הָאִי דְנִחִית קַמִּיה דְרַב חֲנִינָא אָמַר  
הָאֵל כּוֹי הָאֲמִיץ כּוֹי, עֵינֵי שְׁמִי, 'אָמַר לוֹ

וִירָא אֱלֹהֵי ה' כּוֹי. נִקְדִים לְפָרֵשׁ פְּסוּק  
(בראשית כד, א) 'וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא  
בְּיָמָיו'. דְּהִנֵּה הָעוֹלְמוֹת הָעֲלִיוֹנִים  
נִקְרָאִים 'יָמִים', וְהַצִּדִיק בְּקִדְשָׁתוֹ מִגִּיעַ  
עַד הָעוֹלְמוֹת הָעֲלִיוֹנִים. וְזֶהוּ וִירָא וְאַבְרָהָם  
זָקֵן 'זֶה קָנָה' חֻכְמָה, 'בָּא בְּיָמָיו' רָצָה  
לוֹמַר עַד שֶׁהִגִיעַ אֶל הָעוֹלְמוֹת הָעֲלִיוֹנִים.<sup>2</sup>  
וְכֵן בְּדוֹד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם נֹאמַר  
(מלכים א א, א) 'וְדוֹד זָקֵן בָּא בְּיָמָיו' כּוֹי:  
וְזֶהוּ 'חַיִּים שָׁאֵל מִמֶּךָ נִתְּתָ לּוֹ אַרְךָ יָמִים'  
(תהלים כא, ה), דְּהִנֵּה הַצִּדִיק, הַחַיִּים  
שִׁישׁ לוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה אֵינוֹ אֶצְלוֹ רַק כְּמוֹ  
דְּבַר הַנִּשְׁאָל לְפִי שְׁעָה, וּמַחֲמַת זֶה הוֹלֵךְ  
וּמַתְגַּבֵּר תָּמִיד בְּקִדְשָׁה, מַחֲמַת שְׁמַחֲשֵׁב  
תָּמִיד שְׁמָא הַיּוֹם הוּא הַחֲזָרַת הַשְּׁאֵלָה.  
וְזֶהוּ 'חַיִּים שָׁאֵל מִמֶּךָ', פְּרוּשׁ הַצִּדִיק  
שְׁמַחֲשֵׁב שֶׁהַחַיִּים אֵינָם אֶלָּא שְׁאֵלָה

הצדיק  
בקדושתו מגיע  
עד העולמות  
העליונים

הצדיק מחשיב  
את חייו  
בעוה"ו כשאלה  
ולכן מתגבר  
תמיד בקדושה

## ◆ ציונים ומקורות ◆

עלאין, באינן יומין ידיעאן ברזא דמהימנותא,  
'זה' ברך את אברהם בכל' דמתמן נפקין כל  
ברכאן וכל טיבו'. ג. ראה קידושין לט: "ולמען  
יאריוכוני ימיר" (שמות כ, יב), לעולם שכולו ארוך'.  
ד. 'כי צדיק ה' צדקות אהב ישר יחזו פנימו'.  
ה. 'ההוא דנחית קמיה דרבי חנינא, אמר האל  
הגדול הגבור והנורא והאדיר והעוזו והיראוי  
החזק והאמיץ והודאי והנכבד, המתין לו עד  
דסיים, כי סיים אמר ליה סיימתינהו לכולהו  
שבחי דמרך, למה לי כולי האי, אנן הני תלת  
דאמרינן, אי לאו דאמרינהו משה רבינו  
באורייתא ואתו אנשי כנסת הגדולה ותקנינהו  
בתפלה, לא הוינן יכולין למימר להו, ואת  
אמרת כולי האי ואזלת'.

א. עיין יומא כח: 'אברהם אבינו זקן ויושב  
בישיבה היה שנאמר 'ואברהם זקן בא בימים'.  
ובמדרש אגדה: "ואברהם זקן בא בימים", 'זקן'  
'זה קנה' חכמה. וע"ע קידושין לב: 'אין זקן אלא  
מי שקנה חכמה, שנאמר (משלי ח, כב) 'ה' קנני  
ראשית דרכו'. וברש"י "אין זקן אלא 'זה שקנה'  
חכמה, ולשון נוטריקון דיבר הכתוב. וראה עוד  
בר"ר נט, ו. ב. עיין זוה"ק ח"א קבט. 'אברהם  
אתקריב לגביה ותיאובתיה דיליה הוה כל יומיו  
בהאי, ולא אתקריב אברהם ביומא חד או  
בזמנא חדא, אלא עובדוי קריבו ליה בכל יומיו  
מדרגא לדרגא, עד דאסתלק בדרגוי כד הוה  
סיב ועאל בדרגין עלאין כדקא חזי, דכתיב  
'ואברהם זקן' וכדין 'בא בימים', באינן יומין



# אלימלך

סִימָתָא לְשַׁבְּחִיהָ דְמָרָא. וְלִכְאוּרָה הָלֵא  
 אָנוּ מְשַׁבְּחִין לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שְׁבַחִים רַבִּים  
 גַּם מַה שְּׁלֵא אָמְרוּ אַנְשֵׁי כְּנָסֵת הַגְּדוּלָּהּ.  
 אַךְ נִרְאָה דְהֵנָּה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרוּךְ הוּא  
 נִקְרָא בְּשֵׁם רַחוּם וְחַנוּן וְצַדִּיק, וּבְמִדָּה  
 שְׁעוּבָד אָדָם אֶת הַבּוֹרָא מְעוֹרֵר הַמִּדָּה זו  
 לְמַעְלָה בְּעוֹלָמוֹת, וְנִקְרָא הַבּוֹרָא בְּשֵׁם  
 אוֹתוֹ הַמִּדָּה, וְצַרִּיף הָאָדָם לְעַבְדֵי אֶת  
 הַבּוֹרָא בְּכָל הַמִּדּוֹת כְּדִי לְעוֹרֵר אוֹתוֹ  
 הַמִּדָּה לְמַעְלָה, וְכַאֲשֶׁר מְעוֹרֵר הָאָדָם  
 הַמִּדָּה הַנִּקְרָא צַדִּיק אֲזִי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִקְרָא  
 בְּשֵׁם צַדִּיק, וְכַדּוּמָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְאֲזִי  
 נִתְעוֹרֵר רַחֲמִים גְּדוּלִים עַל כָּל הָעוֹלָם,  
 וְכָל הַדִּינִין נִהַפְּכִין לְרַחֲמִים עַל יְדֵי  
 הַצַּדִּיק הַזֶּה:

וְזֵהוּ 'צַדִּיק ה'', רְצָה לֹמַר בְּעַת שְׁהַשֵּׁם  
 יִתְבָּרַךְ נִקְרָא בְּשֵׁם 'צַדִּיק' עַל יְדֵי  
 הַמְשַׁכֵּת הַצַּדִּיק בְּעַבְדוּתוֹ, אֲזִי 'צַדִּיקוֹת  
 אֵהָב', דְּהֵינּוּ רַחֲמִים וְצַדִּיקוֹת לְעוֹלָם, 'יִשְׁרָאֵל  
 יִחְזָה פְּנִימוֹ', פְּרוּשׁ הַפְּתוּב מְפָרֵשׁ מִי הוּא  
 זֶה הַגּוֹרֵם זֹאת, 'יִשְׁרָאֵל כּוֹ', רְצָה לֹמַר הוּא  
 הַיִּשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִחְזָה תְּמִיד לְהַמְשִׁיף הַבּוֹרָא  
 בְּרוּךְ הוּא לְהַפְּנִימִיּוֹת שֶׁל הָעוֹלָמוֹת. \*  
 אֲבָל 'הָאֵי דְנַחֲתִית קַמִּיהָ דְרַב חֲנִינָא' שְׁהִיָּה  
 מְזַכֵּיר שְׁבַחִים בְּכַנּוּי אֲשֶׁר לֹא בְּרָא

ע"י המשכת הצדיק בעבודתו השי"ת נקרא צדיק ומתעורר רחמים וצדקות בעולם

הַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ עוֹלָמוֹת כְּאֵלוֹ, לְכֵן אָמַר  
 'סִימָתִיהָ לְשַׁבְּחִיהָ דְמָרָא': \*  
 וְזֵהוּ 'אֵלֵיו ה' בְּאֵלוֹנַי', 'אֵלֵיו' רְצָה לֹמַר  
 בְּשִׁבְלֹו, עַל יְדֵי עַבְדוּתוֹ הִיָּה נִרְאָה  
 ה' בְּמִדַּת רַחֲמִים, 'בְּאֵלוֹנַי' הֵינּוּ הָעוֹלָמוֹת  
 הָעֲלִיּוֹנִים כַּאֲשֶׁר כְּתַבְתִּי לְעִיל', 'מְמָרָא',  
 רְצָה לֹמַר עַל יְדֵי אֲמָרוֹת הַטְּהוּרוֹת שֶׁל  
 אַבְרָהָם אָבִינוּ עָלֵינוּ הַשְּׁלוֹם שְׁהִיו כְּדִי  
 לְהַמְשִׁיף הַבּוֹרָא יִתְעַלָּה לְעוֹלָמוֹת כְּנִ"ל,  
 וְקַל לְהַבִּין: \*

ע"י אמרתיו הטהורות של אברהם היה נראה ה' במידת רחמים

או יאמר וירא כו'. דְּהֵנָּה כְּשֶׁעָלָה  
 בְּרַצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ לְבָרָא אֶת  
 הָעוֹלָם לְהַטִּיב לְכוּרְאוּיֹו, צְמַצֵּם הַקְּדוּשׁ  
 בְּרוּךְ הוּא אֶת עֲצָמוֹ<sup>ט</sup>, וְלִהְיֶכֶן צְמַצֵּם אֶת  
 עֲצָמוֹ, שְׁמַעְתִּי מִפִּי מוֹרֵי ז"ל שְׁצַמְצֵם  
 עֲצָמוֹ בְּתוֹךְ הָאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁבָּהֶם בְּרָא  
 הָעוֹלָם, וְאָמַר שְׁזֵה הַפְּרוּשׁ שְׁאָמְרוּ חַז"ל  
 'כְּבִיכּוֹל' בְּרוּךְ הוּא, רְצָה לֹמַר עַל יְדֵי  
 'כ"ב' אֲתוּיִן 'יְכוֹל' הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא  
 לְהִיּוֹת בְּזֵה הָעוֹלָם<sup>א</sup>:

הקב"ה צמצם את עצמו כבריאית העולם באותיות התורה

והצדיק העוסק בתורה לשמה בקדושה,  
 הוּא מְמַשֵּׁיף אֶת הַבּוֹרָא בְּרוּךְ  
 הוּא וְיִתְעַלָּה בְּתוֹךְ הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה  
 כְּמוֹ בְּשַׁעַת הַבְּרִיאָה, וְזֵהוּ 'וַיִּרְא אֵלָיו ה'

הצדיק העוסק בתורה לשמה ובהכנעה גדולה ממשוך את הבורא באותיות התורה

## ◆ ציונים ומקורות ◆

האילן, כן כל מצוה ומצוה יש לו שורש ועיקר  
 למעלה באילן העליון וכו', וזהו 'עד אלון מורה',  
 שהשיג כל מצוה ומצוה עד השורש שהוא  
 העיקר האילן. ח. עיין עץ חיים שער הכללים  
 פ"א. ט. אוצרות חיים שער אדם קדמון.  
 י. עירובין כב. יומא ג: ובעוד מקומות. יא. עיין  
 מגן דוד להרדב"ז אות כ: וזהו שאמרו רז"ל בכל  
 מקום כ"ב יכול, וקבלתי בפירוש דבר זה, כי  
 התורה המחוברת מכ"ב אותיות יכולה לומר  
 דבר זה, אבל אנו לא היינו יכולים. וע"ע להלן

ו. ראה שבלי הלקט תפילה סי' יח: 'מה ששאלת  
 הלא אמרו חכמים (מגילה יח.) 'מכאן ואילך אסור  
 לספר בשבחו של מקום', ואמור נמי (שם) כל  
 המספר בשבחו של מקום יותר מדי נעקר מן  
 העולם, והרי תפילת ר' סעדי' זצ"ל כל אותה  
 הבקשה שיש בה כמה שבחות וגם בקשה אחרת  
 שקורין אותה בקשת אליהו היאך אומרים אותה  
 בני אדם'. ז. עיין פר' לך לך ד"ה ויעבור אברם:  
 "עד אלון מורה', דהנה באילן יש כמה וכמה  
 ענפים, וכל הענפים הם מחוברים אל העיקר

מוכנעים אכל אין תוכו פכרו, ואמר הפתוב שאברהם היה מוכנע גדול באמת בלב שלם ממש, וברור כשמש בעיניו שאינו אלא מתחיל בעבודתו יתברך, וזהו 'פחם היום':

'וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו' רמז שראה אברהם שמטל עליו לתקן ג' עולמות, דהינו יראה אהבה ותפארת<sup>ט</sup>, \* כי הצדיק צריך לתקן את הששה קצוות שהם ששה ימי חל, והם ג' וג', דהינו ג' לפני השבת וג' לאחר השבת<sup>ט</sup>, ולכן תפס הפתוב בלשונו רק 'שלשה אנשים', והוא כולל יחד כל הששה קצוות, אותן שלפני השבת עם אותן שלאחר השבת: \*

הצדיק צריך לתקן את הו' קצוות שהם ו' ימי החול

באלוני ממרא, 'ממרא' הוא לשון אמירה כנ"ל, ואילן הוא התורה, והמצוות הם ענפים<sup>ב</sup>, ואמר הפתוב שעל ידי אמרות הטהורות שעסק בתורה המשיך את הבורא אל תוך האותיות, וזהו 'באלוני ממרא', רצה לומר באילן של אמירותיו נראה ה' אליו, ואמר הפתוב מהיכן זכה זאת שנראה ה' אליו על ידי עסק תורתו, זאת היתה לו מחמת הכנעה גדולה שהיה בו, דהינו יהוא ישב פתח האהל<sup>ג</sup>, דהינו אף שהיה צדיק גדול אף על פי כן החזיק עצמו בהכנעה גדולה שעדין יושב בפתח והתחלה של הקדשה, דאהל רמז על הקדשה<sup>ד</sup>, 'פחם היום', רצה לומר שיש בני אדם שנראים שהם

### ◆ ציונים ומקורות ◆

אברהם, ויראה דהיא גבורה מדריגת יצחק אבינו ע"ה, שבעת שמל עבד השם יתברך במדת גבורה. וידוע דבכל מקום שיש אהבה ויראה, דהוא אש ומים, מוכרח שיהיה מדה הממוצע דהיא תפארת, בחינת יעקב אבינו, דיעקב הוא תפארת, לכן אז במילה דהיא אהבה ויראה, הוכרח שיהיה התפארת גם כן, דהיא הממוצע, אם כן היה אז כל ג' בחינות ומדות של אברהם יצחק ויעקב. ועל פי זה מובן פירוש הכתוב כפי הזוהר הקדוש 'וישא עיניו וירא והנה שלושה אנשים נצבים', שראה אז אברהם יצחק ויעקב, והבן. טו. עיין שפע טל שער ח פ"ד: 'בכל שבת ושבת יש שש קצוות, שהם גדולה גבורה תפארת נצח הוד יסוד, ונקודת החלל של קצוות הוא שבת שהוא המלכות, שהוא רביעי לכל תלת, ובאמצע גדולה גבורה תפארת למעלה ממנה, והיא למטה משלשתן, שכן היא רביעית למרכבה, וכן מקומה אצל בעלה קודם המיעוט, ולמטה ממנה נצח הוד יסוד, והיא רביעית לשלוש אחרונות, נמצא מקומה הנקודה האמצעית משש קצוות וכו'. וכ"כ בפרדס רימונים שער השערים פ"ה.

פר' תרומה ד"ה ועשית את הקרשים. יב. זוה"ק ח"ב קיט. 'ומאן דאית ביה תורה בלא מצוה, או מצוה בלא תורה, כביכול כאילו הוו ביה בפרודא, אבל בדא ודא, כאילנא דענפוי מתפרדין לימינא ולשמאלא, ואילנא יחודא דתרווייהו באמצעיתא'. יג. עיין להלן פר' כי תשא ד"ה וזהו ומשה: 'דאוהל רמז להקדושה והשכינה הנקרא אוהל'. וע"ע ריקאנטי במדבר א, א. פרדס רימונים שער ערכי הכינויים אות א ערך אוהל מועד. וע"ע להלן ד"ה או יאמר וירא: 'בעולמות העליונים דהם נקראים אוהל מועד, מחמת שהם תמיד בחדוה ושמחה כמו ימים טובים'. יד. עיין קדושת לוי פר' וירא ד"ה וירא: 'וירא והנה שלושה אנשים נצבים עליו'. ופירש הזוהר הקדוש (ח"א צה): 'והנה שלושה אנשים' אלו אברהם יצחק ויעקב. ויובן דברי מאמר הזוהר, דידוע דאברהם אבינו ע"ה עבד תמיד ה' באהבה, ובמילה עבד ה' ביראה, ויראה היא גבורה, ובמילה מכרית הערלה ובוה מכרית כל הקליפות כנוכר בכתבי אריז"ל, והוא שמתגבר על כל הקליפות. אם כן אז במילה היה באברהם אבינו ע"ה אהבה ויראה, אהבה מדריגת

סֵפֶר  
מֵאוֹר  
עֵינַיִם



## פְּרַשְׁת וִירָא

לכל רשע  
באים הרהורי  
תשובה בכל  
יום ומתחיל  
לומר מתי יגיעו  
מעשי למעשי  
אבותי שהיו  
מרכבה  
לשכינה

**וִירָא אֱלֹהֵי ה' בְּאֵלֵינוּ מִמְרָא וְהוּא יֹשֵׁב**  
**פְּתַח הָאֵהָל כָּחֵם הַיּוֹם. וַיִּשָּׂא**  
**עֵינָיו וַיִּרְא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה וְגו' וַיִּרְא וַיִּרְץ**  
**לְקַרְאָתָם מִפְּתַח הָאֵהָל וַיִּשְׁתַּחוּ אֶרְצָה.**  
**כְּתַב בְּזֵהָר הַקְּדוּשׁ (ח"א צח:)\* 'מֵאֵן נִינְהוּ**  
**'שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים', אַבְרָהָם יִצְחָק וַיַּעֲקֹב.**  
**הִנֵּה נוֹדַע שֶׁהַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה צָרִיף לְהִיּוֹת**  
**בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן, כִּי הִיא נִצְחִית<sup>2</sup>. אִף**  
**הָאֱמֶת הוּא שֶׁהַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא נִמְצָא**  
**בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, וְאֶפְלוּ בְּרִשְׁעֵי הַיּוֹתֵר**  
**גָּדוֹל וּבִבְעַל עֲבָרָה הַיּוֹתֵר גָּדוֹל חֵס**  
**וְשָׁלוֹם, וְהִרְאִיָּה שְׁלֵכֵל רִשְׁעֵי בָּאִים לֹ**  
**הִרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה בְּכָל יוֹם<sup>1</sup>, וְזֵהוּ מִתְּרָאָה**  
**אֵלָיו הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וּכְשֶׁהוּא הוֹלֵךְ בְּזֵה,**  
**שֶׁהוּא מְגַבִּיָּה שְׁכָלוֹ, אִזּוֹ הוּא מִתְחִיל**  
**לֹמַר מִתִּי יִגִּיעַ מַעֲשֵׂי לְמַעֲשֵׂי אֲבוֹתַי<sup>3</sup>, כִּי**  
**הָאֲבוֹת הֵן הֵן הַמְּרַכְּבֵה<sup>4</sup>, וַיְמַה הוּא**  
**מְרַכְּבָה, כְּתַב בְּתַקּוּנִים (פד:)<sup>1</sup> 'הַסּוֹס טָפֵל**  
**לְרוֹכֵב, וְאִין הָרוֹכֵב טָפֵל לְסּוֹס' שְׁיִלְךְ**

הַסּוֹס לְמָקוֹם שְׁיִרְצָה וַיְנַהֵיג אוֹתוֹ לְנִהָר  
וְלְמָקוֹמוֹת מְטַנְפִים, רַק שֶׁהוֹלֵךְ לְמָקוֹם  
שְׂרָצוֹן הָרוֹכֵב לִילְךְ שָׁם. וּכְשֶׁאָדָם הוּא  
מְרַכְּבָה לְשִׁמּוֹ הַגָּדוֹל, אִינוּ הוֹלֵךְ רַק  
לְמָקוֹם שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רוֹצֵה, שְׂאִינוּ  
עוֹשֶׂה רַק רְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְלֹא רְצוֹן  
הַיִּצָּר הָרַע:

**וְזֵהוּ 'וִירָא אֱלֹהֵי ה' כְּתַב סְתָם, וְלֹא כְּתַב**  
**אֶל אַבְרָהָם, כִּי קָאֵי עַל כָּל אֶחָד**  
**מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁמִּתְרָאָה אֵלָיו הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ,**  
**'בְּאֵלֵינוּ מִמְרָא' 'אֵלֵינוּ' הוּא לְשׁוֹן חֲזָק'**  
**'מִמְרָא' הוּא לְשׁוֹן הַמְרָאָה, פְּרוּשׁ אֶפְלוּ**  
**בְּחֲזָק הַהַמְרָאָה שֶׁמְרָאָה אֶת פִּי הַשֵּׁם**  
**יִתְבָּרַךְ, דְּהִינּוּ אֶפְלוּ רִשְׁעֵי גָדוֹל חֵס**  
**וְשָׁלוֹם, מִתְרָאָה אֵלָיו הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, דְּהִינּוּ**  
**הִרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה שְׂבָאִים לֹ כַּנְּ"ל, 'וְהוּא**  
**יֹשֵׁב פְּתַח הָאֵהָל' פְּרוּשׁ שְׂזָה פּוֹתְחִים לֹ**  
**פְּתַח, 'כָּחֵם הַיּוֹם' כְּשֶׁבָא לֹ הַתְּלַהֲבוֹת**  
**הִרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה:**

הש"ת  
מתראה גם  
לרשע היותר  
גדול ע"י  
שבאים לו  
הרהורי תשובה

### ◆ ציונים ומקורות ◆

בכל יום כמאמר רז"ל 'בכל יום בת קול יוצאת ומכרזת שובו בנים' וכו'. ד. ראה תדב"א רבה פכ"ה: 'לפיכך הייתי אומר, שכל אחד ואחד מישראל חייב לומר מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי אברהם יצחק ויעקב'. ה. בר"ר מז, ו: 'ויעל אלוקים מעל אברהם' (בראשית יז, כב) אמר ר"ל האבות הן הן המרכבה, שנא' 'ויעל אלוקים מעל אברהם' 'ויעל מעליו אלוקים' (שם לה, ג), 'והנה ה' ניצב עליו' (שם כח, יג). ו. 'הכי אוקמהו מארי מתניתין אין הרוכב טפל לסוס אלא הסוס טפלה לרוכב'. וע"ע שם קלד. ז. עיין רש"י שמות טו, יא ד"ה באלים. וע"ע עמוס ב, ט.

א. 'וישא עיניו וירא והנה שלושה אנשים נצבים עליו', מאן אינון שלושה אנשים, אילין אברהם יצחק ויעקב דקיימי עליה דהאי דרגא' וכו'. ב. ע"ע להלן פר' תולדות ד"ה הנה נודע: 'קיבלנו מפי סופרים ומפי ספרים שכל התורה מוכרחת להיות בכל אדם ובכל זמן'. וע"ע יושר דברי אמת אות לב: 'התורה הוא אלהותו, ואלהותו היא נצחיות, כמו שאומרים כל תלמידי הבעש"ט בשמו שכל התורה צריכה להימצא תמיד בכל זמן בדרך חכמה ושכל, שיש ללמוד מכל מצוה רמיותה'. ג. עיין להלן ד"ה דהנה אמרו בגמרא: 'אין רשע בעולם שלא יבוא לו הרהור תשובה'

כשמגביה שכלו רואה מדרגת האבות שהיו מרכבה לשכינה ורוצה לבוא למדרגה זו

**וַיֵּשָׂא עֵינָיו** פרוש כְּשֶׁמִּגְבִּיחַ הַשָּׁכֵל שְׁלוֹ, וַיֵּרָא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים 'אֲבֹרָהֶם יִצְחָק וַיַּעֲקֹב', רָצָה לומר שְׁרוּאָה מְדַרְגַת הָאָבוֹת שֶׁהָיוּ מִרְכָּבָה לְשֵׁמוֹ הַגָּדוֹל, וַיֵּרָא וַיִּרְץ לְקִרְאתָם' שְׁאוֹמֵר מִתִּי יִגִיעַ מַעֲשֵׂי לְמַעֲשֵׂי אָבוֹתַי וְרוֹצֵה לְהַגִיעַ גַּם בֵּן לְמִדְרַגָּה זו לְהִיּוֹת מִרְכָּבָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ שְׁיִלֵךְ רַק לְמָקוֹם שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ רוֹצֵה, 'מִפְתַּח הָאֵהָל' מֵאוֹתוֹ פֶּתַח שֶׁפִּתְחוּ לוֹ כַּנ"ל, וְאֵז וַיִּשְׁתַּחוּ לְאִפְיוֹ הַשְּׁתַּחֲוָאָה הוּא הַמְּשַׁכָּה שֶׁמִּמְשִׁיף הַמְּשַׁכָּה לְבַחֲיִנַת אֲרֻצִּיּוֹת<sup>ח</sup>, וְהֵבִין:

וְלִכֵּן נֹאמֵר (שמות כ, א) 'וַיִּדְבֹר אֱלֹקִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה' וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל יי שְׁאָמַר כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה בְּדָבוּר אֶחָד, שְׁאָמַר כָּל הַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁהִיא בְּנִקְדָּה עֲלִיוֹנָה הַנִּקְרָא חֲכָמָה, שֶׁהוּא הִי' שֶׁל שֵׁם הַנְי"ה בְּרוּךְ הוּא<sup>א</sup>:

**אָךְ מִי יוֹכֵל לְהַשִּׁיג כָּל הַתּוֹרָה בְּנִקְדָּת אֶחָד**, לְכֵן אָמְרוּ יִשְׂרָאֵל (שמות שם, טז) 'דִּבֶּר אֶתָּה עִמָּנוּ וְנִשְׁמָעָה', שֶׁיִּשְׁתַּלְשַׁל וַיָּבֵא אֶל הַדַּעַת שֶׁהוּא בַּחֲיִינַת 'מִשֶּׁה' י, וְזֶהוּ 'מִשֶּׁה יִדְבֵּר וְהָאֱלֹקִים יַעֲנֶנּוּ בְּקוֹל' (שם יט, יט) שֶׁנִּשְׁתַּלְשַׁל וַיִּרְדַּד לְבַחֲיִינַת קוֹל שֶׁהוּא הַמְּשַׁכָּה ו' שֶׁל שֵׁם הַנְי"ה בְּרוּךְ הוּא, שֶׁמִּהֲחֲכָמָה יִרְדַּד אֶל הַבִּינָה וּמִשָּׁם לְבַחֲיִינַת קוֹל<sup>ט</sup>, וְאֵז יָכְלוּ יִשְׂרָאֵל לְהַשִּׁיג<sup>ט</sup>: **וְאֲבֹרָהֶם אָבִינוּ עֲלִיו הַשְּׁלוֹם הִיָּה מִרְכָּבָה לְבַחֲיִינָה זו שֶׁהִיא הַנִּקְדָּה עֲלִיוֹנָה הִי' שֶׁל שֵׁם הַנְי"ה בְּרוּךְ הוּא י, וְהַשִּׁיג כָּל הַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁהִיא בְּנִקְדָּה עֲלִיוֹנָה. וְלִכֵּן פָּתִיב וַיֵּרָא אֵלָיו ה' סָתָם,**

התורה נשתלשלה משהחכמה אל הדעת ואז יכלו בניי להשיגה

אברהם היה מרכבה לנקודת החכמה הנעלמה ושם השיג כל התורה

בבחינת חכמה כלולה כל התורה בנקודה אחת

**קַיִם אֲבֹרָהֶם אָבִינוּ עֲלִיו הַשְּׁלוֹם אֶת כָּל הַתּוֹרָה עַד שְׁלֹא נִתְּנָה (יומא כח:).** פִּי 'אוֹרֵיתָא מִחֲכָמָה נִפְקָא<sup>ט</sup>, וְחֲכָמָה נִקְרָא נִקְדָּה', וְשֵׁם כָּל הַתּוֹרָה מְלַבֵּשׁ וּמַעֲטֵף בְּנִקְדָּה אֶחָד, וְלִכֵּן הִיא נֶעְלָמָה מַעֲיָנִי כָּל חַי וּמַעוֹף הַשָּׁמַיִם נִסְתָּרָה<sup>י</sup>, מֵאַחַר שֶׁכָּל הַתּוֹרָה כְּלוּלָה בְּנִקְדָּה אֶחָד,

◆ **ציונים ומקורות** ◆

פר' שופטים ד"ה והנה חכמה: 'וחכמה נקרא יו"ד מפני שורשה שהוא נעלם ורחוק מהשגת אדם, כמו שאמר שלמה (קהלת ז, כג) 'אמרתִי אחכמה והיא רחוקה ממני', מפני העלמה נקרא יו"ד אות קטנה'. יב. עיין מכילתא מס' שירה פ"ח. וע"ע גור אריה שמות כ, א. יג. עיין זוה"ק ח"ג רמג. י' חכמה, ה' בינה, ו' כליל שית ספיראן מחסד עד יסוד, ה' מלכות'. יד. עיין זוה"ק ח"ב רכא. 'על פי משה' דא רזא דדעת'. וע"ע פרי עץ חיים שער חג המצות פ"א. טו. עיין תיקו"ז פג. 'תא חזי י' איהי אמירה ודיבור וקריאה, ו' קול'. וע"ע שם יג: דעת דא ו'. טז. ע"ע לעיל פר' בראשית ד"ה ובעסקו בתורה. יז. עיין פרי עץ חיים שער העמידה פ"א: "אלהי אברהם' הוא חכמה, שהוא נקרא אלהי אברהם שהוא חסד'.

ח. ע"ע שלה"ק פר' לך לך תורה אור בהג"ה: 'ידוע כל השתחואה היא הורדת השפע מלמעלה למטה, כי מוריד הראש למטה'. ט. זוה"ק ח"ב פה. י. עיין תיקו"ז יב: יט: עג. וע"ע עץ חיים שער טנת"א פ"ה. וע"ע תניא אגרת הקודש פ"ה ד"ה והשפעה זו: 'חכמה עילאה שהוא מקור ההשכלה וההשגה וכו', והוא קדמות השכל קודם שבא לכלל גילוי השגה והבנה רק עדיין הוא בבחי' העלם והסתר, רק שמעט מועיר שם זעיר שם שופע ונמשך משם לבחינת בינה להבין ולהשיג שכל הנעלם, ולכן נקרא בשם 'נקודה בהיכלא' בזוה"ק, וזו היא תמונת יו"ד של שם הוי"ה ב"ה'. יא. ראה איוב כח, כ-כא: 'והחכמה מאין תבוא ואי זה מקום בינה. ונעלמה מעיני כל חי ומעוף השמים נסתרה'. וע"ע זאת זכרון

ולא פתיב אל אברהם, כי היה מרפכה אל החכמה העליונה פנ"ל והוא נעלמה מעיני כל חי, ובא אברהם אבינו עליו השלום לעולם שהוא נסתר ונעלם מאד, ולכן אינו יכול להקרא בשם, פי בא למקום נעלם מאד:

**וְלִכֵּן פְּתִיב** (בראשית ב, ד) 'אלה תולדות השמים והארץ בהבראם' אל תקרי 'בהבראם' אלא 'באברהם' (זוה"ק ח"א פו:), כי הוא היה קיום העולם, שהוא היה מרפכה לבחינת חכמה פנ"ל, וכתיב (תהלים קד, כד) 'כלם בחכמה עשית', 'ה' בחכמה יסד ארץ' (משלי ג, יט), שהחכמה היא חיות כל העולמות, ולכן תולדות השמים והארץ ראשי תיבות 'תהו"י', פי עד אברהם אבינו היה העולם תהו ובהו, דור המבול ודור הפלגה, עד שבא אברהם אבינו וקיים העולם, כמאמר רבותינו ז"ל (סנהדרין צז.) 'שית אלפי שנים הוי עלמא שני אלפים תהו שני אלפים תורה', ופרש רש"י (ד"ה ושני) שני אלפים תורה התחילה מימות אברהם:

**וְזֶהוּ בֵּית הַיְתָה לֹו לְאַבְרָהָם** (ב"ב טז: ט). פי נודע שהבת נוטלת עשור נכסים, שעולם הזה שאנחנו ישראל בו הוא מדרגה עשירית מדת מלכות<sup>א</sup>, ה'

קיום העולם הוא ע"י אברהם שדיה מרכבה לחכמה שהיא חיות כל העולמות

מידת המלכות היתה בחי' בת לאברהם שהיה מרכבה לחכמה שהוא אבא

אחרונה של שם הוי"ה ברוך הוא<sup>ב</sup>, כמאמר רבותינו ז"ל (מנחות טט:) 'בהבראם' 'בה' בראם' העולם הזה נברא בה', ו'ה' בחכמה יסד ארץ' באבא יסד ברתא' (זוה"ק ח"ג רנו:), שהחכמה הוא אב שממנו יצאו כל הנבראים, ואברהם היה מרפכה לבחינה זו פנ"ל והבן, וזהו 'בת היתה לאברהם ו'בכל' שמה' פרוש בכל דבר היה עובד השם יתברך:

**לְכַאוּרָה קָשָׁה**, איף פרת אברהם אבינו עליו השלום ברית עם ממרא שהוא כנעני, כמו שכתוב (בראשית יד, יג) 'וזהם בעלי ברית אברהם, והלא הוא קים כל התורה פנ"ל<sup>ב</sup> ולמה לא קים מצוה 'לא תכרת להם ברית' (דברים ז, ב)<sup>ב</sup>. אף הענין הוא, שראה אברהם שלא יוכלו בניו לרשת את ארץ כנען כפי הבטחת השם יתברך רק על ידי ברית מילה, והראיה שאחר שעזבו הברית גרשו מארץ הקדושה<sup>ב</sup>, ולכן הצריך למול את עצמו ולקח הברית מילה. וזהו 'וזהם בעלי ברית אברהם' שהם גרמו שיקח אברהם הברית מילה, בראותו שלא יוכלו בניו לרשת את ארצם רק על ידי המילה:

אברהם ראה שלא יוכלו בניו לרשת את א"י מהכנעני כי אם ע"י ברית מילה

◆ **ציונים ומקורות** ◆

של מטה'. וע"ע שם ריקאנטי בראשית ב, כא. כב. זוה"ק ח"ג יז. 'דחכמה איהי י', בינה ה', שית ספיראן ו', מלכות ה' בתראה'. כג. לעיל ד"ה קיים אברהם אבינו. כד. 'כי יביאך ה' אלהיך אל הארץ אשר אתה בא שמה לרשתה ונשל גויים רבים מפניך החתי והגרגשי והאמורי והכנעני וגו', החרם תחרים אותם לא תכרות להם ברית ולא תחנם'. כה. בדפו"ר ליתא לתיבה זו. כו. עיין איכ"ר א, א. מנחות נג:

יה. עיין זוה"ק ח"א רנב: יט. 'וה' ברך את אברהם בכל' (בראשית כד, א), מאי 'בכל', רבי מאיר אומר וכו', אחרים אומרים בת היתה לו לאברהם ו'בכל' שמה'. ב. ראה כתובות סח. שו"ע אבה"ע סי' קי"ג ס"א. כא. ראה תיקו"ז לא. 'מלכות דאיהו מעשר, ואיהי עשירית לעשר ספירות'. וע"ע ריקאנטי בראשית כח, כב: 'הבן מכאן סוד המעשרות, כי נתן יעקב המעשר לעשירית, כענין עישור נכסים שתיקנו לאשה

סֵפֶר  
עֲבוֹדַת  
יִשְׂרָאֵל



## פרשת וירא

מדרגת אברהם  
בעת שנתגלה  
אליו הש"ת  
אחר הברית

**וירא אליו ה' באילני ממרא.** גימטריא 'רפא' אותיות 'פאר', דהינו במדת תפארת עמודא דכליל כלא. 'והוא ישב פתח האהל פחם היום', שאברהם אבינו עליו השלום זכה לשבת בדבקות פתח אהל, דא תרעא דמהימנותא מלכותא קדישא<sup>א</sup>. 'פחם היום' בחבור צדיק יסוד עולם הנקרא 'חם היום'<sup>ב</sup>, וממילא שמתלבשים בהם עולמות העליונים עתיק ואריך פנודע<sup>ג</sup>, וזה רמוז במלת 'והוא ישב' פי עולם הנסתר נקרא 'הוא' וכמו שכתבתי במקום אחר<sup>ד</sup>, 'ואין נסתר מחמתו' (תהלים יט, ז) ש'בחינת 'אין' נסתר ומתלבש במדת 'חמתו' שהוא זעיר אנפין נקרא שמש פנודע<sup>ה</sup>:

**והוא ישב פתח האהל פחם היום.** איתא במדרש רבה (מח, ח) 'פתח טוב פתחת לעוברים ושבים וכו' שאלולי אתה לא בראתי שמים וארץ שנאמר (ישעיה מ, כב) 'וימתחם פאהל לשבת' עד כאן לשונו. הנה אברהם אבינו עליו השלום על פי מצות הכנסת האורחים

ע"י הכנסת  
אורחים  
נתקבו  
הבריות לשוב  
בתשובה

באכילה ושתייה הקריא בפיהם שמו של הקדוש ברוך הוא למען דעת כל עמי הארץ פי הוא הבורא, הוא המכלכל וזן ומפרנס את בריותיו כמו שאמרו במדרש רבה (נד, ו), ועל ידי זה רבים השיב מעון והחזירם בתשובה פדאיתא במדרש רבה (שם ל, ח) לחד מאן דאמר בן ארבעים ושמונה שנה הפיר את בוראו והיה יושב ומצטער על ימיו שעברו ולא ראו טובה עד שנחמהו הקדוש ברוך הוא ואמר לו 'טל ילדתיך' (שם לט, ח) עינן שם<sup>א</sup>. באור דבריהם, פי אחר שנתקרב לבוראו בתשובה מאהבה אז זדונות נעשו לו פזיות פנודע<sup>ב</sup>, והטעם, מחמת שעל ידי הזדונות בא למעלת בעל תשובה. ומסתמא המתקורבים אל אברהם למדו ארחותיו גם כן לעשות תשובה בשמעם ממנו תנחומי הקדוש ברוך הוא 'טל ילדתיך', פי שני הילדות שלא ידע את בוראו הם פטל לשנים הטובות הפאות והם היו הגורם להיות בעל תשובה כל ימיו, ועל ידי זה נתחזקו כל בעלי עברות לשוב אל ה' מאחר שראו שהבורא ימינו

### ציונים ומקורות

ואמר להון ברוך אל עולם שאכלנו משלו, הדא הוא דכתיב (בראשית כא, ג) 'ויקרא בשם ה' אל עולם'. ז. 'לפי שהיה אבינו אברהם מתפחד ואומר תאמר שיש בידי עון שהייתי עובד עבודת כוכבים כל השנים הללו, א"ל הקב"ה 'לך טל ילדותך' (תהלים קי, ג) מה טל זה פורח אף עונותיך פורחים, מה הטל הזה סימן ברכה לעולם אף אתה סימן ברכה לעולם'. ח. יומא פו:

א. עיין זוה"ק ח"א צח: ב. שם. ג. עיין שער רוה"ק יחוד י"ז ובהרבה מקומות. ד. לקמן בפר' אחרי בד"ה מה שושנה זו עולה. ועיין בספר פרדס רימונים שער ערכי הכינויים פ"ה ופ"ז. ה. שער ההקדמות פא. ו. 'על דעתיה דרבי נחמיה דאמר אשל פונדיק, אברהם היה מקבל את העוברים ואת השבים, ומשהיו אוכלין ושותין אמר לון בריכו, והן אמרין מה נימור,



פתוחה לקבל שבים. וזה שרמז פתח טוב פתחת לעוברים ושבים, שעל ידי הפתח שהכניס האורחים נפתח שער לדופקי בתשובה. ונקראים 'עוברים ושבים', שמתחלה עברו רצונו, ושבים אחר כך להיות עושי רצונו. וזה היה תכלית מעשה שמים וארץ לשוב כל אחד אל יוצרו:

**והוא ישב פתח האהל פחם היום.**  
 במדרש רבה (מח, ז) 'רבי ברכיה בשם רבי לוי אמר ישב פתיב, בקש לעמד אמר לו הקדוש ברוך הוא שב ואתה סימן לבניך, מה אתה יושב ושכינה עומדת, כך בניך יושבים ושכינה עומדת על גבן, כשישראל נכנסין לבתי פנסיות ולבתי מדרשות וקורין קריאת שמע והן יושבין לכבודי ואני עומד על גבן שנאמר (תהלים פב, א) 'אלהים נצב בעדת אל' עד כאן לשונו:

**והנה הענין ממלת 'ישב' חסר שפרושו**  
 כמו ישב. ובאור הענין, כי על ידי מצות מילה זכה אברהם אבינו עליו השלום לעלות לבחינת מלכות שהוא עלמא דנוקבא שבו הישיבה פנודע מהאר"י ז"ל, ולכן 'בקש לעמד' אחרי שהבין במדרגתו שיכול לעלות גבוה מעל גבוה לעלמא דדכורא ושם הוא בחינת עמידה כמו בשעת שמונה עשרה פנודע'. ו'אמר לו הקדוש ברוך הוא שב ואתה סימן לבניך', פרוש הגם שאתה במדרגה גבוהה לעלות למעלה אל תזוז מבחינת הישיבה. והוא 'סימן לבניך' כי

אחר המילה רצה אברהם לעלות לבחי' עמידה עלמא דדכורא וא"ל השי"ת שב ואתה סימן לבניך שלא יוכלו הדורות מנח"י מלכות בחי ישיבה

האבות סימן לבנים שלא יוכלו לעלות מבחינת מלכות והלאה. וזה השער לבאי בחצרות ה' כמו שמוכא בזהר (ח"ב קנח:): בפסוק (ויקרא טז, ג) 'בזאת יבא אהרן אל הקדש', וימאן דלא שית לבו גם לזאת, עליה אתמר (תהלים צב, ז) 'וכסיל לא יבין את זאת' עין שם. פרוש, כי זאת הרשת אשר בה נוקשו ונלכדו כמה טועים שעזבו בחינת המלכות ורצו לעלות לגבוה מעל גבוה כמו אנשי סדום דכתיב (בראשית יט, ד) 'נסבו על הבית', פרוש ש'נסבו' על בחינת מלכות הנקרא 'בית' וכפרו בזה ורצו לעלות לעלמא דדכורא, עד שעל פי טעותם נפלו ברשת רשעת חטא משכב זכר לעמת עלמא דדכורא ולא רצו בשתי בנות לוט, שאמרו 'הוציא האנשים ונדעה אותם' (שם, ה), והכל כפי הנהגתם בטעות שרצו להמשיך. ולכן הזהיר הקדוש ברוך הוא לאברהם, אף על פי שאתה יכלת לעלות דרך המלכות לגבוה מעליהם, מפל מקום 'אתה סימן לבניך כשיהיו נכנסין לבתי פנסיות ויושבין וקורין קריאת שמע' כי בקריאת שמע הוא עלמא דנוקבא ואני עומד עליהם, אבל הנהגת עלמא דדכורא לית כל מחא סביל דא:

**וישא עיניו וירא והנה שרשה אנשים נצבים עליו. איתא בזהר הקדוש**  
 (ח"א צח:): 'אברהם יצחק יעקב'. ואיתא גם בן (כלה פ"ז) 'מיכאל גבריאל רפאל'. וכוננתם אחת שנתגלה עליו מדה הפוללת המרכבה אהבה ויראה

לאברהם נתגלה מידה הכוללת, המרכבה אהבה יראה ותפארת

◆ ציונים ומקורות ◆

בפרי עץ חיים. יא. וע"ע מסכת דרך ארץ רבה פ"ד ובב"מ פו: ובילקו"ש בראשית פ"ח פ"ב.

ט. עיין פי' האר"י לספרא דצניעותא פ"ב וע"ע בפרי עץ חיים שער מנחה ומעריב פ"ד. י. שם

ע"י עבודת בני אדם והשתדלותם מתגברים בקדושה כ"כ עד שהם משפיעים למלאכים

והתפארות ומסתמא בהן כוללים ומתלבשים תלת רישין.

ואמר יקח נא מעט מים ורחצו רגליכם והשענו תחת העץ, דהינו פי המלאכים הקדושים ברדתם לעולם השפל, מרחים להתלבש כמין חמר שיוכלו לסבל העולם פנודע"י. ומסתמא על ידי ירדתם ממדרגתם ובואם לעולם הזה נפחת קצת מעלתם בהשגת הקדשה כמקדם. ואפשר כי המלאכים אלו שבאו אל אברהם אבינו עליו השלום על ידי התלבשות פנודע, ועל ידי שהבינו בעצמם כי אין מעלתם בהשגה כמו אם הם מלמעלה ברקיע, אמרו בלבם, אם אנחנו לשעה ירדנו מקדשתנו, בני אדם שהם תמיד למטה על אחת כמה וכמה שאינם משיגים הקדשה. לכן אמר להם אברהם אחרי הבנתו את כל אלה יקח נא מעט מים דהינו שהשפיע עליהם מקדשתו, ורחצו רגליכם דהינו להרחיץ הרגלין שלהם ומדרגה תחתונה המסביבם, והשענו תחת העץ תחות אילנא דחיי כמו שמובא בזהר הקדוש (ח"א קב:). והינו שהראה להם כי לא כן פדבריהם ואדרבה שוכני בתי חמר אשר בעפר יסודם, על ידי עבודתם והשתדלותם מתגברים ונאחזים בקדשה כל כך עד שהם המשפיעים הקדשה אפלו למלאכים כי בשבילם נברא הכל:

יקח נא מעט מים. פרש רש"י על ידי שליח, והקדוש ברוך הוא שלם לבניו על ידי שליח שנאמר (במדבר כ, יא) ויגרם משה את ידו ויך את הסלע עין שם. וצריך הבנה באמת מפני מה אברהם אבינו איש החסד מדוע נכשל לתת מים על ידי השליח ולא כבוד אורחים בעצמו כי מצוה בו יותר מבשלוחו"י, וגם אחר כך אמר ויאקחה פת לחם דהינו שבעצמו יטריח עבורם ולא מקדם:

ויש לומר דהנה מדרך הצדיק לקרב כל בני עולם לעבודת ה' תברך ומכל שכן אברהם אבינו עליו השלום שהקריא שמו תברך בפני כל הברואים, רק שמתחלה נדמה לו שהם ערביים לא רצה לרדת מקדשתו ולהתערב עמהם פן יתלכלך מהם וממחשבותיהם, ולכן בענין הרחיצה שצריך להרחיץ אותם מגלולם אמר יקח נא מעט מים על ידי שליח, ורחצו רגליכם מרגליות שלכם. כי הכלל מנח שטרם אדם יבנס אל הקדשה מחיב לרחץ את עצמו ולטהר ולנקות מחלאתו ומטמאת מעלליו, ואחר כך והשענו תחת העץ הוא העץ החיים להכניסם אל הקדשה:

ולכן אחר כך אמר ויאקחה פת לחם כי פת גימטריא תלמוד, דהינו לאחר שנטהרו ובאו בסוד הקדשה הטריח בעצמו להשפיע להם הקדשה ואמר להם הטעם כי על פן עברתם על

מקשה מה טעם נתן אברהם למלאכים מים ע"י שליח ולא בעצמו

אברהם חשש לנקות הערבים מטומאתם כדי שלא ישפיע עליו אבל היה לו לבטוח בה'

אברהם לפי גודל מדתו היה צריך לבטוח בה' ולהרחיץ בעצמו

ציונים ומקורות

עילאה, בשעתא דנחתין לתתא מתלבשי בלבוסא דהאי עלמא, ואי לאו מתלבשי בלבוסא כגוונא דהאי עלמא, לא יכלין למיקם בהאי עלמא ולא סביל לון עלמא. יג. קידושין מא:

יב. זוה"ק ח"ג קיב. 'תא חזי, עלמא עילאה ועלמא תתאה בחד מתקלא אתקלו, ישראל לתתא מלאכי עילאי לעילא, מלאכי עילאי כתיב בהו (תהילים קד, ד) 'עושה מלאכיו רוחות' האי באתר

ספר  
קדושת  
לוי



## פְּרַשְׁת וַיִּרְא

וְהָיָה עֹבֵד הַבּוֹרָא בְרוּךְ הוּא בְּמִסְרַת נֶפֶשׁ, וְעַל יְדֵי זֶה נִתְפַּשֵּׁט עֲצָמוֹ מִן הָאוֹתִיּוֹת שְׁלוֹ, כִּי הוּא דְבוּק בְּהַשְׁפַּע אֲשֶׁר עֲדִין לֹא נִתְצַמְצַם בְּאוֹתִיּוֹת, וְלֹא נִקְרָא בְּשֵׁמוֹ כָּלֵל. וְזֶהוּ 'וַיִּרְא אֱלֹהֵי ה'', שְׁלֹא נִקְרָא בְּשֵׁמוֹ כָּלֵל:

### השמות

**וַיִּרְא ה' בְּאַלְפֵי מִמְרָא.** וּפְרַשׁ רַש"י עַל שְׁנֵתָן לוֹ עֲצָה עַל הַמִּלָּה. וְקָשָׁה, מֵה עֲנִין מִמְרָא לְתַן עֲצָה לְאַבְרָהָם אֲבִינוֹ עַל הַמִּלָּה:

**וַנִּרְאָהּ, שֵׁישׁ שְׁנֵי חוּטָאִים,** אֶחָד חֵס וְשְׁלוֹם בְּפַעַל רַחֲמָנָא לְצִלּוֹ, וְעוֹד יֵשׁ בְּעַלֵי תְּשׁוּבָה הֵלֵא הֵמָּה קְדוּשֵׁי עֲלִיוֹן אֲשֶׁר בְּכָל יוֹם אֹר זָרַע לְצַדִּיק וְנִרְאָהּ לוֹ כְּאֵלֵי יוֹם אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבֹר חֲטָא חֵס וְשְׁלוֹם,

**וַיִּרְא אֱלֹהֵי ה' בְּאַלְפֵי כו"א.** וַיֵּשׁ לְדַקְדֵּק לְמָה לֹא כָּתַב 'וַיִּרְא ה' אֶל אַבְרָהָם', וְלָמָּה אֵינוֹ מְזַכֵּר שְׁמוֹ. וְנִרְאָהּ, כִּי הַבּוֹרָא בְרוּךְ הוּא מְשַׁפֵּיעַ שְׁפַע לְבְרוּאָיו, וַיֵּשׁ שְׁפַע אֲשֶׁר לֹא צִמְצַם עֲדִין בְּעוֹלָמוֹת, וְהֵנָּה הַשְׁפַּע אֲשֶׁר הִיא מְצַמְצָם בְּעוֹלָמוֹת הַצְּמִצּוֹם הוּא בְּאוֹתִיּוֹת<sup>2</sup>, כְּגוֹן עוֹלָם הַשְּׂרָפִים הַצְּמִצּוֹם הוּא בְּאוֹתִיּוֹת 'שְׂרָפִים' וְכֵן לְכָל הָעוֹלָמוֹת כְּפִי הָאוֹתִיּוֹת שְׂלָהֶם, וְכֵן לְעוֹלָם הַתְּחִתּוֹן לְכָל אֶחָד כְּפִי אוֹתִיּוֹת שְׁלוֹ<sup>3</sup>, הֵינּוּ לְאַבְרָהָם הַשְׁפַּע מְצַמְצוֹם 'אַבְרָהָם', וְכֵן לְכָל אָדָם:

**וְהֵנָּה הָאָדָם הָעֹבֵד לְהֵשֶׁם יִתְבָּרַךְ בְּמִסְרַת נֶפֶשׁ,** אֲזִי הוּא מִתְפַּשֵּׁט מְאוֹתִיּוֹת וּמְדַבֵּק עֲצָמוֹ לְהַשְׁפַּע אֲשֶׁר עֲדִין לֹא נִתְצַמְצַם בְּאוֹתִיּוֹת. וְהֵנָּה אַבְרָהָם אֲבִינוֹ עֲלֵיו הַשְׁלוֹם מִלְ עֲצָמוֹ לְעַת זְקַנְתּוֹ

השפע המצומצם בעולמות הוא מצומצם באותיות של אותו עולם וכן בכל אדם מצומצם השפע באותיות שמו

אברהם אבינו מל עצמו במס"נ וע"ז נתפשט מאותיות שמו ונתדבק בשפע שלא נתצמצם באותיות ולכן לא נקרא בשמו

### ◆ ציונים ומקורות ◆

עליונים, והט למשל אוזנך, כאשר בא לקרות שם שור, נפשו יודעת מאוד היותו מקבל חיות ממקום מוצאו משלוש אותיות אלו שי"ן ו"ו רי"ש, ולכן צירף וקיבץ ג' אותיות אלו וקרא שם לשור להיות ממש שוה אל השורש, ושמו נאה לו דייקא בג' אותיות אלו, ומזה ידמה המשכיל כל פרטי השמות שקרא בעולם הכל על כוונה הנ"ל לדמות אותם לאותיות שורשם. וע"ע תניא שער היחוד והאמונה פ"א ד"ה וכן בכל. ד. ע"ע מאור עינים ד"ה ואברהם: ולכן כתיב וירא אליו ה' סתם ולא כתיב אל אברהם, כי היה מרכבה אל החכמה העליונה וכו', ובא אברהם אבינו עליו השלום לעולם שהוא נסתר ונעלם מאוד, ולכן אינו יכול להקרא בשם כי בא למקום נעלם מאוד. ה. יומא פו: 'הוא שנתן לו עצה על

א. וירא אליו ה' באלוני ממרא והוא יושב פתח האוהל כחום היום'. ב. ע"ע להלן פר' ויצא ד"ה והכלל השפע: 'השפע בשעה שיורד מהשם יתברך אין לה שום גוון, והוא נקרא 'כלל', כאשר הוא כלול בכל הטובות והישועות. רק כשבא להברואים, אזי הברואים עושים צורה בהשפע, דהיינו על ידי אותיות. למשל זה הצדיק שצריך פרנסה, אזי השפע בא לפרנסה, נמצא אותיות פרנסה הוא הגוון של השפע, וכן כשצריך חן אזי השפע בא לו לחן, נמצא הברואים הם המה המציירים ציורים בהשפע כנ"ל. ג. ע"ע אור המאיר פר' שופטים ד"ה ודיברו: 'רוב חכמתו עמדה לו לאדם הראשון שידע פרטי הברואים והיצורים והנעשים, מקום חצובתם ומקום קבלת הארתם במקורם באורות

לקדושי עליון מתגלה בכל יום אור חזק יותר וע"ז נראה לו שביום אתמול חטא ועושה תשובה

כִּי הַתְּגִלוֹת שֶׁל הַיּוֹם הֵהוּא בְּעִבְדוֹת ה' הוּא מִתְחַזֵּק יוֹתֵר מִיּוֹם שֶׁל אֶתְמוֹל לְכֵן בְּכָל יוֹם הוּא עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה עַל יוֹם אֶתְמוֹל. אָבֵל אוֹתוֹ חֵטָא הוּא שׁוֹגֵג, כִּי בְיוֹם אֶתְמוֹל לֹא הָיָה לוֹ הַתְּגִלוֹת שֶׁל הַיּוֹם, וְזֶה סוּד זְדוּנוֹת נַעֲשׂוֹת כְּשֶׁנִּגְזַר:

**וּמִזֶּה יֵשׁ לְהִבִּין סוּד מַה שֶׁצִּוְּהָ ה' בְּמוֹעֲדִים וּבְרָאשֵׁי חֳדָשִׁים לְהִבְיָא שְׁעִיר חֲטָאת עַל טְמֵאת מְקַדֵּשׁ וְקִדְשֵׁיו, מִפְּנֵי שֶׁהִבְהִירוֹת אָז בְּיוֹתֵר אוֹר זָרַע לְצִדִּיק, וּמִתְחַרֵּט עַל יוֹם אֶתְמוֹל, וּמְבִיאִין חֲטָאת 'עַל טְמֵאת מְקַדֵּשׁ וְקִדְשֵׁיו' פְּרוּשׁ עַל שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ הַקִּדְשָׁה בְּיוֹתֵר וְלֹא הִשִּׁיג בְּיוֹם אֶתְמוֹל לְעִבְד ה' כְּהַיּוֹם, וּמִי כְּהַחֲכָם וְיוֹדֵעַ פֶּשֶׁר דְּבַר לְעִלוֹת בְּמִסְלוֹת הַתְּשׁוּבָה כְּאוֹתֵן אֲשֶׁר הִלְכוּ חֲשָׁף וְלֹא אוֹר וְנִתְקַרְבוּ לְעִבְדוֹת ה' וְנִגַּה לָהֶם כְּאוֹר בְּקָר:**

**וְאֶבְרָהִם אָבִינוּ כְּאֲשֶׁר מָל אֶת עַצְמוֹ, בְּיָדָיו הָאִירוּ לוֹ גְּבִהֵי שְׁמַיִם וְעוֹלָמוֹת עֲלִיוֹנִים בְּהִסְרֵת הָעֲרָלָה מִנִּפְשׁ הַקִּדְשָׁה, וְאָז 'הָאִיר מִמְזֶרַח צִדְקָה'**

במועדים ויר"ח מתגלה בהירות ביותר ומביאים חטאת על הקדושה שנחסר לו מקודם

כשמל אברהם האירו לו עולמות עליונים וחזר בתשובה על מה שלא השיג קודם המילה

וְהִבְהִירוֹת נִתְגַּלָּה לוֹ שְׁעַד עֵתָה לֹא הִשִּׁיג בְּהִיוֹת נִפְשׁוֹ לֹא מְלָה, לְכֵן חָזַר בְּתְשׁוּבָה עַל יָמִים הָרָאשׁוֹנִים, וְיִמְרָא 'הִיָּנוּ שֶׁהָיָה רְחוּק מֵה' וְנִתְקַרְב, הוּא נִתֵּן לוֹ עֲצָה עַל הַמִּלָּה' פְּרוּשׁ עַל הַהִתְגַּלוֹת, מַה שֶׁתְּגַלָּה עַל יְדֵי הַמִּלָּה מַה שֶׁנַּעֲלַם מֵאִתּוֹ בְּיָמִים הָרָאשׁוֹנִים: (עד כאן)

**וְיִרְאָ וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים נֹצְבִים עֲלָיו. וּפְרָשׁ הַזֶּהר הַקִּדּוּשׁ (ח"א צת.) 'וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים' אֵלּוֹ אֶבְרָהִם יִצְחָק וְיַעֲקֹב. וְיִוִּבֵן דְּבָרֵי מֵאֵמֶר הַזֶּהר, דִּידוּעַ דְּאֶבְרָהִם אָבִינוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם עֶבֶד תְּמִיד ה' בְּאַהֲבָה, וּבְמִלָּה עֶבֶד ה' בְּיִרְאָה, וְיִרְאָה הִיא גְבוּרָה, וּבְמִלָּה מְכַרִּית הָעֲרָלָה, וּבְזֶה מְכַרִּית כָּל הַקְּלָפוֹת כְּנֹזֶפֶר בְּכַתְּבֵי אַרְיִזָּה, וְהוּא שֶׁמֶתְגַּבֵּר עַל כָּל הַקְּלָפוֹת. אִם כֵּן אָז בְּמִלָּה הָיָה בְּאֶבְרָהִם אָבִינוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם אֶהְבָּה, אֶהְבָּה מְדַרְגַּת אֶבְרָהִם, וְיִרְאָה דְּהִיא גְבוּרָה מְדַרְגַּת יִצְחָק אָבִינוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם י' שְׁבַעַת שְׁמַל עֶבֶד הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ בְּמִדַּת גְבוּרָה:**

אברהם עבד תמיד במידת אהבה ובמילה עבד במידת יראה וגבורה שעי" המילה מוכרית ומתגבר על כל הקליפות

◆ **צִיּוּנִים וּמְקוּרוֹת** ◆

י. זוה"ק ח"א פה. מן יומא דהוה אברהם בעלמא, דאיהו חמיד ורחים ליה לקודשא בריך הוא באהבה, כמה דאת אמר (ישעיה מא, ח) 'אברהם אוהבי'. יא. ע"ע שפת אמת פר' החודש תרנט: 'בברית מילה חל היראה כמ"ש (איוב כט, יט) 'גורו לכם מפני חרב' כו' כמ"ש בזוה"ק ו'ארא' (כו). יב. תיקו"ז: 'דיראה מסטרא דגבורה איהי'. יג. טעמי המצוות פר' לך לך סוד מצות מילה ופריעה. יד. זוה"ק ח"ג שב. 'וכל חד וחד מאבהן ידע ליה לקודשא בריך הוא מיגו דרגא דיליה ואחיד ביה בההוא דרגא וכו', יצחק ידע ליה בדרגא דגבורה דאיקרי (בראשית לא, מב) 'פחד יצחק' ודחיל ליה לעלמין.

המילה לפיכך נגלה עליו בחלקו. ו. עיין חובת הלבבות שער עבודת האלוקים פ"ג: 'זכבר נאמר על קצת הפרושים שהיו כל ימיהם בתשובה, מפני שהיו מחדשים בכל יום תשובה בעבור תוספת הכרתם בגדולת האלהים בכל יום, וקיצורם במה שהם חייבים לו מן העבודה בשעבר'. ז. 'גדולה תשובה שזדונות נעשות לו כשגגות'. ח. עיין שבועות ט. וראה רש"י במדבר כח, טו: 'כל שעירי המוספין באין לכפר על טומאת מקדש וקדשיו'. ט. עיין בר"ב, ג: 'ויאמר אלהים יהי אור' (בראשית א, ג) זה אברהם, זה"ד (ישעיה מא, ב) 'מי העיר ממזרח צדק' וגו', אל תקרא 'העיר' אלא האיר.

במילה היה לאברהם אהבה ויראה וע"ז הוכרח להיות גם מידת תפארת שהיא ממוצעת ביניהם

וירוע דבכל מקום שיש אהבה ויראה, דהוא אש ומים<sup>ט</sup>, מכרח שיהיה מדה הממצע<sup>ט</sup>, דהיא תפארת בחינת יעקב אבינו<sup>י</sup>, דייעקב הוא תפארת<sup>י</sup>. לכן אז במילה דהיא אהבה ויראה, הכרח שיהיה התפארת גם פן דהיא הממצע, אם פן היה אז כל ג' בחינות ומדות של אברהם יצחק ויעקב. ועל פי זה מובן פרוש הפתוב כפי הזהר הקדוש יישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים נצבים שראה אז אברהם יצחק ויעקב. והבין:

יש פאן מדת אברהם ויצחק, וכל מקום שיש אברהם ויצחק שם יש יעקב, וזהו וירא והנה שלשה אנשים אברהם יצחק ויעקב (זוה"ק ח"א צח):

בפסוק וירא וירץ לקראתם. פי אברהם אשר היה לו הפאב מן המילה ועל החולה יש מדת רחמנות עליו, ואברהם התחזק בכאן לרוץ לקראתם עשה פאן מדת גבורה, וזכה לנשמה של יצחק שהוא מדה זכ, נמצא

בהתנברות אברהם לרוץ לקראת האורחים זכה לנשמת יצחק וכשיש אברהם ויצחק יש ג"כ בחי' יעקב

עוד יבאר וירץ לקראתם. והענין הוא כן, דהנה הצדיק יכול להבחין פשוואה בני אדם אם הם טובים אם לאו, דהינו פשהצדיק רואה את האדם ובא לו בהירות ואור גדול אז האדם הוא טוב, ואם לאו, שאינו נופל עליו בהירות, אזי הוא אינו טוב. וזהו שאמר הפתוב יישא עיניו וירא דהינו שנפל עליו בהירות ואור גדול מחמת הראיה, מיד וירץ לקראתם:

ויאמר אל נא תעבר מעל עבדך וכו'. דהנה ידוע שפנחס זה אליהו<sup>כ</sup>, וכשנקים נקמת ה' אזי מתוף כן בא לנשמת נדב ואביהוא<sup>כ</sup>. וזהו שאמר

כשהצדיק רואה אדם ובא לו בהירות ואור אז יודע שהאדם טוב וכן להיפך כשלא בא בהירות

אל נ"א תעבור רומז לאלהו שיש בו נשמות נדב ואביהוא והוא נמצא בכל ברית מילה

ציונים ומקורות

טו. חולקין בההוא דאש ומים משמים, ולקבליה יום תליתאי, ועל דא איקרי יעקב (שם כה, כז) 'איש תם יושב אוהלים', שלים בכולא, שלים בחסד שלים בדינא, שלים במיא שלים באשא, 'יושב אוהלים' תרין, חסד וגבורה, ונטיל כולא ואתעביד בידיה רחמין. וע"ע שם קמו. ויעקב איש תם יושב אוהלים, 'איש תם', גבר שלים כתרגומו, 'יושב אוהלים', אמאי איהו 'תם', בגין דאיהו 'יושב אוהלים', דאחיד לתרין סטרין, לאברהם וליצחק. יח. זוה"ק ח"א קנז: יט. 'וישא עיניו וירא והנה שלושה אנשים נצבים עליו וירא וירץ לקראתם מפתח האוהל וישתחו ארצה'. כ. זוה"ק ח"ג שב. כא. עיין לעיל ד"ה וידוע דבכל. כב. 'וישא עיניו וירא והנה שלושה אנשים נצבים עליו וירא וירץ לקראתם מפתח האוהל וישתחו ארצה'. כג. זוה"ק ח"ב קצ. 'פינחס הוא אליהו ודאי בדרגא חדא'. כד. זוה"ק ח"ג ריז. 'רבי שמעון הוה יתיב ולעי

טו. עיין זוה"ק ח"ג רנה. 'דחסד איהו מים, גבורה אש'. וע"ע מאור עינים פר' ויגש ד"ה אך מה: אך מה הוא אש ומים, הוא אהבה ויראה שהן הם עיקר כל התורה, כי בלא דחילו ורחימו לא פרכת לעילא' (תיקו"ז כה), אש הוא יראה, כמו שיראים לגשת אל האש הגדולה כך הבורא ברוך הוא הוא 'אוכלה' (דברים ד, כד), 'אשא דאכלה כל אישים דעלמא' (זוה"ק ח"ג כה), ומים הוא אהבה, שהמים מגדלים כל מיני תענוג, ונמצא המים הם שורש כל האהבות שבעולם. טז. עיין זוה"ק ח"ב כד. וע"ע ליקוטים יקרים (מעזריטש) ד"ה להבין הטעם למה. יז. עיין זוה"ק ח"ב כד. ח"ג רנו. 'ועמודא דאמצעיתא כליל תרויהו, ובגין דא אתקרי שמים, כליל אש ומים, אש דגבורה ומים דחסד'. וע"ע שם ח"א רנו. 'ויאמר אלהים יקוו המים' (בראשית א, ט) לקבל דא דרגא דתפארת, דאיקרי קו האמצעי, ולקבליה דיעקב דאיהו תליתאי, ונטיל תרין



סֵפֶר  
זאת  
זְכָרוֹן



## פְּרֻשֵׁת וִירָא (א)

שְׂאִינָה נִרְגְּשֶׁת בַּמִּבְטָא הַיָּא חֶסְרָה מִהַמְלָה. כִּי הִנֵּה אִם אֵין רוֹאִין הַדִּין אֵינִם יְכוּלִים לְתַקֵּן, מַה שְׂאִין כֵּן אִם מִרְאָה הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ אֶת הַדִּין לְאָדָם יְכוּל לְתַקֵּן בַּתְּפִלָּה וּבִיחֻדִים כִּידוּעַ. וְזֶה אוֹמֵר 'וְלֹא יִכְנֶף עוֹד מוֹרִיךְ' שְׂלֹא לְרֹאוֹת, כִּי אִם אֲדַרְבֶּה, 'וְהָיוּ עֵינֵיךְ רֹאוֹת' כו', וְתַתְּקֵן, כְּמוֹ 'הַמְקַדִּים תְּפִלָּה לְצָרָה, אֱלֹקֵי אַבְרָהָם בְּעֶזְרוֹ'<sup>1</sup>:

וְהִנֵּה גַם הָעוֹבֵד מִיִּרְאָה וְאֵינוֹ עוֹבֵר, יֵשׁ שְׂעוֹבֵד כְּדֵי שְׂלֹא יִפְגֹּם, וְהִיא יִרְאֵת חֶטָּא, לְשׁוֹן חֶסְרוֹן וּפְגָם, וְיֵשׁ רַק מִיִּרְאֵת עֲנֵשׁ בְּעוֹלָם הַזֶּה אוֹ בְּעוֹלָם הַבָּא וְאֵינוֹ עוֹבֵר, הוּא בְּכָלֵל לֹא תַעֲשֶׂה, כִּי אֵינוֹ רוֹצֵה לְעַבֵּר. מַה שְׂאִין כֵּן הָעוֹבֵד מֵאֲהָבָה, מִשְׁתַּדֵּל לַעֲשׂוֹת רְצוֹן הַבוֹרָא בְּרוּךְ הוּא וְלַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לְפָנָיו בְּרוּךְ הוּא, הוּא בְּכָלֵל מְצוֹת עֲשֵׂה, וְעַל כֵּן הֵם רַמְ"ח<sup>2</sup> כְּמִנְיֵן 'אַבְרָהָם' שֶׁנִּקְרָא 'אַהֲבִי'<sup>3</sup>:

וְשֵׁל שֶׁבֶת קִדְשׁ פְּרֻשֵׁת וִירָא. דְּאִיתָא (ישעיה ל, כ) 'וְלֹא יִכְנֶף עוֹד מוֹרִיךְ וְהָיוּ עֵינֵיךְ רֹאוֹת אֶת מוֹרִיךְ'. דְּהִנֵּה צְרִיךְ הָאָדָם לְעַבֵּד אֶת הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ בְּרוּךְ הוּא בִּירְאָה וְאֲהָבָה<sup>4</sup>, וְעַל כָּל פָּנִים לֹא יִמּוּשׁ מִהָאָדָם הִירְאָה אִף רִגְעַ, וְלִפְעָמִים בְּאֲהָבָה, וְהִנֵּה לְאָדָם שְׂעוֹבֵד בִּירְאָה, נוֹתֵן הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ אֲהָבָה<sup>5</sup>. וְהִנֵּה לִפְעָמִים בָּא מִיִּרְאֵת עֲנֵשׁ עַל יְדֵי בְּעָלֵי דִינֵין, שְׂמַתִּירָא וְנִכְנַע לְבוֹ לְמַקּוֹם בְּרוּךְ הוּא, וְהִנֵּה בְּתוֹךְ זֶה הוּא אֲהָבַת הַבוֹרָא בְּרוּךְ הוּא שְׂמַקְרַב אֶת הָאָדָם אֵלָיו, אִף הָאֲהָבָה הִיא מְלַבֶּשֶׁת בְּתוֹךְ הַגְּבוּרָה וְהַפְּחָד:

וְזֶה אוֹמֵר 'וְלֹא יִכְנֶף עוֹד מוֹרִיךְ', 'מִרְךְ' הוּא לְשׁוֹן אֲהָבָה, לְשׁוֹן אוֹר, כִּי אוֹר הוּא חֶסֶד כִּידוּעִי וְהִיא אֲהָבָה, 'וְהָיוּ עֵינֵיךְ רֹאוֹת אֶת מוֹרִיךְ' הָאֲהָבָה גְלוּיָה וּמְפָרְסָמַת: **וְכֵן יֵשׁ לְפָרֵשׁ 'וְלֹא יִכְנֶף' כו', 'שְׂמַרְךְ' הוּא הִירְאָה וְהַדִּין, כִּי הָאֱלֹהִי**

העובד ביראה גם ביראת העונש נותן לו השי"ת אהבה

לעתידי תהיה האהבה גלויה ומפורסמת

כשרואים את הדין יכולים לתקן בתפילה ויחודים משא"כ כשזה מוסתר

## ◆ ציונים ומקורות ◆

למלך מלכי המלכים הקב"ה, כי הש"י ברחמיו לוקח מהאדם היראה ונותן לו אהבה בעת שראוי לזה. ג. תיקו"ז עג: 'פיקודא תנינא ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור' (בראשית א, ג), ודא אהבה דאיהו אהבת חסד'. ד. עיין סנהדרין מד: 'אמר רבי אלעזר, לעולם יקדים אדם תפילה לצרה, שאלמלא הקדים אברהם תפילה לצרה בין בית אל ובין העי, לא נשתייר מרשעי ישראל שריד ופליט'. ה. עיין זוה"ק ח"ב רעו. 'בגין כך חושבן מצוות עשה רמ"ח בחושבן 'אברהם'. ו. ישעיה מא, ח: 'זאתה ישראל עבדי יעקב אשר בחרתיך זרע אברהם אוהבי'.

א. זוה"ק ח"א כד. 'וצריך לסלקא תורה ומצוה ברחימו ודחילו, ועיין תיקו"ז עד: 'ולית פקודא דלא אתייהיב בדחילו ורחימו'. ב. עיין לעיל פר' ראה ד"ה: 'דהנה שמעתי מהרב המגיד מראוונא זלה"ה כי צריך להיות להאדם יראה לא פחות בכל זמן שלא יחטא, ובשעת העובדא בשעת התפילה ושבחים וכיוצא בזה צריך להיות נוסף האהבה, והנה אמר עוד, יראה צריך האדם בעצמו להשיג, והאהבה צריך לבוא מה' יתברך, כי פשוט נראה כן, כי מה האדם פחות שבפחות לומר למלך אני אוהב אותך ולנשק את המלך, כי אם לירא מפניו מוטל על הכל, מכל שכן

יראת חטא שלא יפגום ויראת העונש שלא יחטא הם בכלל מל"ת משא"כ באהבה הוא בכלל מ"ע



לאחר המילה  
זכה אברהם  
להתגלות  
מדרגת האהבה  
של שורשו  
שהיא סוף  
המדרגות

**וַעֲלֵה** כֵּן כְּתִיב (בראשית יח, א) 'וַיְרֵא אֵלָיו ה'י', שְׁזָכָה לְאַהֲבָה כְּרֵאוּי, כִּי גַם הָעוֹבֵד מִיְרֵאָה יֵשׁ לוֹ אֶהְבֶּה כַּנְּלִי, כִּי אִם שֶׁהוּא בְּסִתּוֹר וְאֵינָה נִרְאָה, אֲךָ עֲתָה וַיְרֵא אֵלָיו ה'' שֶׁהוּא אֶהְבֶּה. וְעַל כֵּן כְּתִיב קִדְּם לְכֵן בְּמִצּוֹת מִיְלָה כְּמָה וְכְמָה פְּעָמִים רַק 'אַלְקִים' לְפִי מְדַרְגָּתוֹ, וְאֵינּוּ תְּמִיָּה שֶׁהֵלֵא הָיָה לוֹ אֶהְבֶּה גַם קִדְּם בְּוִדְאִי, אֲךָ יְדוּעַ לְמַכְיָנִים שֵׁישׁ עַד אֵין שְׁעוֹר מְדַרְגוֹת, וְסוֹף הַמְדַרְגָּה לְמַעְלָה הִיא הָאֶהְבֶּה וְתַחֲלַת הַמְדַרְגָּה שְׁלֹמְעֵלָה הֵימְנָה מִתְחִיל הִיְרֵאָה, וּבְאוֹתוֹ זְמַן יֵשׁ לוֹמֵר הַשִּׁיג מְדַרְגַת הָאֶהְבֶּה שֶׁל שְׂרָשׁוֹ:

**וְהוּא יֹשֵׁב פֶּתַח הָאֵהֶל,** דְּהֵנָּה הִיְרֵאָה נִקְרָאת 'אֵהֶל' שֶׁמְגַנָּה מְלַחְטָא, וְכֵן

מהיראה יש  
פתח לבוא  
לאהבה  
והתורה היא  
השער שלא  
לצאת מהיראה

אֵינָא בְּגִמְרָא (שבת לא: י"א) 'חֲבַל עַל דְּלִית לֵיה דִּרְתָא וְתִרְעָא וְתִרְעָא לְדִרְתָא עֲבִיד'. וְהֵנָּה מִהִירֵאָה בְּאִים לְאַהֲבָה י, וְיֵשׁ פֶּתַח מִהִירֵאָה לְהָאֶהְבֶּה, וְזֵהוּ 'פֶּתַח הָאֵהֶל י', כִּי שְׁעַר נִקְרָא שְׁנַכְנְסִין לְהִירֵאָה, וְהַפֶּתַח שְׁבוּ נַכְנְסִין הַשְּׁעַר לְסַגֵּר שְׁלֵא לְצֵאת מִהִירֵאָה הִיא הַתּוֹרָה, כְּמוֹ בְּהַגְמָרָא הַנְּל, וּבְאוֹתוֹ פֶּתַח שְׁנַכְנְסִין מִהִירֵאָה לְאַהֲבָה נִקְרָא 'פֶּתַח הָאֵהֶל':

**וְהָיָה יוֹשֵׁב כְּחֵם הַיּוֹם,** כִּי הֵנָּה הָעוֹבֵד מֵאֶהְבֶּה גּוֹרֵם שְׂיִתְפֹּשֵׁט חֶסֶד בְּעוֹלָם וּמְמַתִּיק הַדִּינִין י, וְזֵה 'כְּחֵם' הֵם הַדִּינִין, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (מלאכי ג, יט) 'הֵנָּה יוֹם כָּא בְּעַר כְּתַנּוֹר', 'הַיּוֹם' לְהָאִיר הַדִּינִין הַנִּקְרָא י חֲשָׁךְ לְעֲשׂוֹתוֹן יוֹם:

העובד מאהבה  
גורם  
התפשטות  
החסד וממתיק  
הדינים

### ◆ ציונים ומקורות ◆

דעלמא דאתי, בגין דהא סליק לאתעטרא לאתדבקא בסטר ימינא. ואי תימא דפולחנא דאיהו מסטרא דיראה לאו איהו פולחנא, פולחנא יקירא איהו, אבל לא סליק לאתדבקא לעילא, וכד פלח מאהבה, סליק ואתעטר לעילא ואתדבק בעלמא דאתי, ודא איהו בר נש דאזדמן לעלמא דאתי, זכאה חולקיה, דהא שליט על אתר דיראה, דהא לית מאן דשליט על דרגא דיראה, אלא אהבה רוא דימינא. יג. ע"ע אור החיים דברים י, יב. וראה תולדות יעקב יוסף פר' עקב ד"ה מצוה ואהבת: מצד הסברא ומצד הכתובים מוכח דלעולם קדמה יראה לאהבה, וכמ"ש המפרש להרמב"ם שם (יסודי התורה פ"ב ה"א) וז"ל, 'ולעולם לא תהיה האהבה קודם, כי אם לאחר היראה', עכ"ל, ובכתוב נאמר (תהלים קיא, י) 'ראשית חכמה יראת ה'', כי היראה היא הפתח והשער אשר יכנס בה לפנים אל מדרגת האהבה'. יד. עיין נועם אלימלך פר' יתרו ד"ה ויש צדיק: 'העובד מאהבה וכו' יכול להפוך הדינים לרחמים גמורים שגם הם נעשים רחמים'. טו. זוה"ק ח"א קמב. וע"ע פרדס רימונים שער ערכי הכינויים פ"ח ערך חושך.

ז. 'וירא אליו ה' באלוני ממרא והוא יושב פתח האוהל כחום היום'. ח. ד"ה של שב"ק. ט. ראה רד"ק תהלים יח, ב: 'אהבה הוא סוף מה שיכול האדם לעשות בזה העולם להתקרב אל הבורא, וכן אמר (ישעיה מא, ח) 'זרע אברהם אוהבי', והיראה קודמת לאהבה, וכשירגיל אדם עצמו ביראה יבוא לידי אהבה, שיעבוד הבורא מאהבה אפילו לא יהיה לו גמול בזה'. וע"ע אורחות צדיקים שער האהבה. י. ע"ע נועם אלימלך פר' במדבר ד"ה וזהו וידבר כו': 'אוהל' רמז ליראה, כמו שכל הדברים צריכים לכלי, ואוהל הוא כלי להכניס בתוכו כל הצורך להכניס, כן כל התורה והמצוה צריך להכניסם אל תוך הכלי היא היראה'. יא. שם לא. 'אמר רבה בר רב הונא, כל אדם שיש בו תורה ואין בו יראת שמים, דומה לגזבר שמסרו לו מפתחות הפנימיות ומפתחות החיצונות לא מסרו לו, בהי עייל. מכריז רבי ינאי, חבל על דלית ליה דרתא ותרעא לדרתא עביד'. יב. עיין זוה"ק ח"ב רטז. 'אהבה שריא לבתר יראה, ורזא דמילה כיון דשארי יראה על רישיה דבר נש, אתער לבתר אהבה דאיהו ימינא, דמאן דפלח מגו אהבה, אתדבק באתר עילאה לעילא, ואתדבק בקדושה

הקב"ה נוהג  
להצדיק העובד  
מאהבה  
שליטה על  
הדין למתקן

וְכֵן יֵשׁ לְפָרֵשׁ פְּסוּק (בראשית יח, יז) 'וְהָ  
אָמַר הַמַּכְסָּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם' כו'. הַנְּהָ  
הָעוֹבֵד הַבוֹרָא בְּרוּךְ הוּא מֵאַהֲבָה נִקְרָא  
'אַבְרָהָם'<sup>טז</sup>, כְּמוֹ אַבְרָהָם אָבִינוּ עָלֵינוּ  
הַשְּׁלוֹם. וְכֵן 'אַבְרָהָם' גִּימְטְרִיא רַמ"ח  
כְּמִנְיַן מְצוּוֹת עֲשֵׂה, שְׂיִרְאָה גוֹרֵם שְׁלֵא  
לְעֵבֶר, וּמֵאַהֲבָה בָּאִים לְקִיָּם מְצוּת עֲשֵׂה"  
לְעֲשׂוֹת רְצוֹן הַבוֹרָא בְּרוּךְ הוּא. וְהַנְּהָ  
הָעוֹבֵד מֵאַהֲבָה גוֹרֵם לְהַמְתִּיק הַדִּינִין, וְזֶה  
'הַמַּכְסָּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם אֲשֶׁר אֲנִי עֲשֵׂה',  
וְהַנְּהָ 'אֲנִי' נִקְרָא מִדַּת הַדִּין, וְכְמוֹ שְׂפָרֵשׁ  
הָרַב מֹשֶׁה אֶל־שִׁיבָה 'וְאֲנִי' נִקְרָא הוּא וּבֵית  
דִּינוֹ, כְּמוֹ 'וְהָ', כִּי הַנְּהָ בְּרוּךְ הוּא הוּא  
רַחֲמִים הַנְּהָ מְרַבֶּה הַדִּין, וְכֵן 'אֲנִי' הוּא  
דִּין, וְיִי' מְרַבֶּה הַרַחֲמִים, כֵּן פִּרְשׁ  
בְּקַפִּיטָל שְׁנֵי בִתְהָלִים<sup>יז</sup>. וְהַנְּה דָבָר שְׂאִין  
אָדָם שׁוֹלֵט עָלָיו נִקְרָא שְׂהַדְבָר מַכְסָּה  
מֵאָדָם, שְׂאִין הַדְבָר בְּרִשׁוֹתוֹ, שְׂאִינוֹ שׁוֹלֵט

עָלָיו. וְזֶה אָמַר 'הַמַּכְסָּה כו' אֲשֶׁר אֲנִי  
עֲשֵׂה', שְׂהַדִּין מְבִיא לְעֲשֵׂיָהּ, וְדַאי שְׂאִין  
רְאוּי לְהִיֹּת מְכָסָה מִפְּנֵי הַצְּדִיק:

וְכֵן יֵשׁ לְפָרֵשׁ 'שֵׁב וְאֲנִי אֶעֱמַד'<sup>יח</sup>, פְּרוּשׁ  
אֵתָה מוֹשֵׁל עַל הַדִּין שְׂלַמְעֵלָה,  
'וְאֵתָה סִימֵן לְבִנְיָד' בְּדִינִין נִקְרָאִים  
הַצְּדִיקִים שְׂמִתְפַּלְלִים עַל הַדּוֹר וְאוֹמְרִים  
כֵּן רְאוּי לְהִיֹּת, אֵין רְאוּי לְהִיֹּת צַעַר  
לְיִשְׂרָאֵל, שְׂהֵם מְקִיָּמִים אֵת הָעוֹלָם  
וְעוֹשִׂים נַחַת רוּחַ לְהַבוֹרָא בְּרוּךְ הוּא  
בְּעוֹלָמוֹ מֵהַ שְׂאִין כֵּן הָאֱמוּנוֹת, וְכִיּוֹצֵא  
בְּזֶה, נִקְרָאִים דִּינִים<sup>יט</sup>, וּמוֹשְׁלִים עַל מִדַּת  
הַדִּין שְׂלַמְעֵלָה כְּמוֹ אַבְרָהָם 'כְּחֵם הַיּוֹם'  
כְּנִ"ל שְׂהַמְתִּיק הַדִּינִין:

פְּרִשְׁנוֹ עַל פְּסוּק בְּרַפְת פְּהַנִּים<sup>כא</sup>. דְּהַנְּה  
'הָבָא לְטַהַר מְסִיעֵין לוֹ' (שבת  
קד.), פְּרוּשׁ כֹּל הָעוֹלָמוֹת מְסִיעֵין לוֹ, וְעַל

הצדיקים  
נקראים דיינים  
שהם מושלים  
על מידת הדין  
וקובעים מה  
ראוי להיות

'הבא ליטהר'  
הייע להגביר  
צד הטוב כרצון  
ה', 'מסייעין  
אותו כל  
העולמות

### ◆ ציונים ומקורות ◆

ביקש לעמוד, אמר לו הקב"ה שב ואני אעמוד,  
ואתה סימן לבניך, שעתידי אני להתיצב בעדת  
הדיינים והן יושבין, שנא' (תהלים פב, א) 'אלהים  
נצב בעדת אל'. כ. ע"ע נועם אלימלך פר'  
קדושים ד"ה או יאמר קדושים: 'אך נראה  
דרז"ל רמזו לנו בזה על הצדיק שהוא מבטל  
הדינים והוא הנקרא 'דיין' שכאשר ידין ויגזור  
כן יקום, שהקדוש ברוך הוא גוזר וצדיק מבטל,  
והוא אף על פי שקושטא הוא שחלילה  
שקודשא בריך הוא יעביד דינא בלא דינא,  
וגזירתו הוא באמת שהדין הוא שיהיה כך כי  
הוא היודע האמת, אך הצדיק למראה עיניו  
תשפוט ואמירתו, ונראה לו שכך הוא הדין  
האמת, והקדוש ברוך הוא ברחמינו וחסדיו  
מסכים עם הצדיק'. כא. במדבר ו, כג-כו:  
'דבר אל אהרן ואל בניו לאמר כה תברכו את  
בני ישראל אמור להם. יברכך ה' וישמרך. יאר  
ה' פניו אליך ויחונך. ישא ה' פניו אליך וישם  
לך שלום'.

טז. עיין קדושת לוי ליקוטים ד"ה ואני תפילתי:  
'כשהאדם עובד במדת אהבה הוא דבוק במדת  
אברהם'. יז. עיין תיקו"ז נה. וע"ע מגן אבות  
אבות א, ג: 'העובד מאהבה זריז במצוות עשה,  
והעובד מיראה נזהר ממצוות לא תעשה'. וכ"ה  
ברע"ב שם. וראה עוד רמב"ן שמות כ, ח: 'ולכן  
מצות עשה גדולה ממצוות לא תעשה, כמו  
שהאהבה גדולה מהיראה, כי המקיים ועושה  
בגופו ובממונו רצון אדוניו הוא גדול מהנשמר  
מעשות הרע בעיניו'. יח. 'זוהו 'אני היום  
ילדתיך'. ואם נדקדק אומרנו 'אני' שהוא מיותר,  
יאמר במה שכתבנו מרבותינו ז"ל במדבר רבה  
(ג, ד), כי באומרנו 'ואני' הוא השם הגדול ובית  
דינו, שהו"ו הוא השם, ומלת 'אני' הוא בית  
דינו שהיא השכינה, יאמר בזה כי 'ה' הוא  
השם הגדול, 'אמר אלי בני אתה' כאב, ושכינה  
אומרת 'אני' שהיא שכינה 'היום ילדתיך',  
כאילו שתי הבחינות הן הם אבי ואמי'.  
יט. עיין רש"י ד"ה יושב: 'ושב, ישב כתיב,



ספר  
זְכָרוֹן  
זאת



## פְּרֶשֶׁת וַיִּרְא

בְּפֶה אֵב הַיֵּלֶד כְּפִי שָׂרֵשׁ נִשְׁמָתוֹ<sup>ד</sup>. וְזֶה יֵשׁ לְפָרֵשׁ 'וַיִּרְא ה' אֶל אַבְרָם' הוּא הַנִּשְׁמָה לְבַד, כְּמוֹ בְּחֻזְיוֹן לִילָה, וְכֵן יֵשׁ בְּנֵי אָדָם רוּאִים שְׁמוֹ יִתְבַּרֵךְ בְּתַנּוּמוֹת אוֹ קֶדֶם שְׁנָה אוֹ אַחַר כֵּן, וַיֵּשׁ גַּם בַּיּוֹם רוּאִים אוֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ, וְזֶה יֵשׁ לְפָרֵשׁ קֶדֶם הַמִּילָה 'וַיִּרְא ה' אֶל אַבְרָם' כַּנִּל, מֵה שְׂאִין כֵּן אַחַר כֵּן שְׁנֵמוֹל 'וַיִּרְא אֵלָיו ה'', לְגוֹפוֹ וְנִשְׁמָתוֹ בְּיַחַד. וְזֶה ('וְהוּא יֹשֵׁב פֶּתַח הָאֵהֶל' וַדַּאי לֹא נִתְנַמְנֵם שָׁם):

וַיֵּשׁ לוֹמַר עוֹד לְפָרֵשׁ הַמְדַרְשׁ (תַּנְחוּמָא תְּצוּה א) 'לְמַדְנֵי רַבְנֵי קָטָן לְכַמְה יָמִים הוּא נְמוֹל, כֵּן שְׁנֵי רַבּוֹתָנוּ קָטָן נְמוֹל לְשִׁמוּנָה יָמִים, וּמִמֵּי אֶתְהָ לְמַד מִיִּצְחָק שְׁמָל אוֹתוֹ אַבְרָהָם אֲבִינוֹ עָלָיו הַשְּׁלוֹם לְשִׁמוּנָה, וְכֵמוֹ שְׂפָתוֹב (כַּרְאִשִּׁית כֹּא, ד) 'וַיִּמָּל אַבְרָהָם אֶת יִצְחָק בְּנוֹ כֵּן שְׁמִנַת

וַיִּרְא (כַּרְאִשִּׁית יח, א)<sup>א</sup>. יֵשׁ לְדַקְדָּק, 'וַיִּרְא אֵלָיו' וְלֹא הַזְכִּיר שְׁמוֹ, וְכַמְה וְכַמְה פְּעָמִים הַזְכִּיר שְׁמוֹ נִרְאָה אֶפְלוֹ לְלֹא צָרָךְ, וְכֵאֵן בְּתַחֲלַת הַסְּדֵרָה אוֹמַר סָתֵם. וְגַם מֵה מַעֲלָה שָׁלוֹ עֲתָה יוֹתֵר מִקֶּדֶם הַמִּילָה, בְּרִישׁ לָךְ לָךְ נְמִי כְּתִיב (כַּרְאִשִּׁית יב, ז) 'וַיִּרְא ה' אֶל אַבְרָם'.

אֵךְ הִנֵּה כְּתִיב (כַּמְדַּבְּר יב, ו) 'בְּחֻלוֹם אֲדַבֵּר בּוֹ', וְכֵן 'בְּחֻלוֹם בְּחֻזְיוֹן לִילָה בְּתַנּוּמוֹת עָלֵי מִשְׁכָּב בְּנִפְל תְּרַדְמָה עַל אַנְשִׁים כּו', אֲזוֹ יְגָלָה אֲזֵן אַנְשִׁים' (אִיּוֹב לג, טו-טז), וְכֵן כְּתִיב (כַּרְאִשִּׁית טו, א) 'הֲיֵה דָבָר ה' אֶל אַבְרָם בְּמַחְזָה לְאֹמַר' כְּמוֹ 'בְּחֻזְיוֹן לִילָה'. גַּם שְׂאֵמְרוּי שְׁהַצָּרָךְ לְפַל עַל פְּנֵיו: וְהִנֵּה יְדוּעַ כִּי עָקַר הָאָדָם הוּא הַנִּשְׁמָה, כִּי הַגּוֹף נִקְרָא 'בְּשָׂר אָדָם' (שְׁמוֹת ל, לב)<sup>א</sup>, וְכֵן הַשֵּׁם נוֹתֵן הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא

קודם המילה  
התגלה הקב"ה  
לאברהם רק  
בחזיון לילה  
וגם הוצרך  
ליפול על פניו

קודם המילה  
נתגלה הקב"ה  
רק לנשמה  
ואחר המילה  
גם לגוף  
ובהקשר

### ◆ ציונים ומקורות ◆

וגו', נמצא האדם הוא הפנימיות, אבל הגוף הוא ענין לבוש אחד תתלבש בו נפש השכלית אשר היא האדם עצמו בעודו בעולם הזה, ואחר הפטירה יופשט מעליו הלבוש הזה ויתלבש בלבוש זך ונקי רוחני, וכמו שכתוב (זכריה ג, ד) 'הסירו הבגדים הצואים וגו' והלבש אותך מחלצות', הוא הנקרא חלוקא דרבנן'. ד. שער הגלגולים הקדמה כג: 'כאשר נולד האדם, וקוראים לו אביו ואמו שם אחד העולה בדעתם, אינו באקראי ובהזדמן, כי אם הקב"ה משים בפיו השם ההוא המוכרח אל הנשמה ההיא, כמו שאמר הכתוב (תהלים מו, ט) 'אשר שם שמות בארץ', כפי מקום האבר שבאדם העליון, אשר ממנו חוצב, והשם הזה נרשם למעלה בכסא הכבוד כנודע'.

א. 'וירא אליו ה' באלוני ממרא והוא יושב פתח האוהל כחום היום'. ב. פרקי דר"א כט: 'בוא וראה כוחה של מילה, שעד שלא היה נימול אברהם היה נופל על פניו ואח"כ אני מדבר עמו, שנא' (כַּרְאִשִּׁית יז, א) 'ויפול אברהם על פניו וידבר אתו אלהים', ועכשיו שנימול הוא יושב ואני עומד, שנא' 'וירא אליו ה' באלוני ממרא והוא יושב פתח האוהל". ג. עיין זוה"ק ח"א כ: 'בשרא דאדם לבושא איהו, ובכל אתר כתיב 'בשר אדם', אדם לגו בשר, לבושא דאדם גופא דיליה'. וע"ע שערי קדושה ח"א ש"א: 'נודע אל בעלי מדע, כי גוף האדם איננו האדם עצמו מצד הגוף, כי זה נקרא 'בשר האדם', כמו שכתוב (איוב י, יא) 'עור ובשר תלבישני ובעצמות וגידים תשוככני' ועוד כתיב 'על בשר אדם לא ייסך'

יָמִים" כּו'. וְהוּא תְּמוּנָה פּוּק חָזִי מֵאֵי עֲמָא דְבַר, וּמְקָרָא מְלֵא הוּא כְּמָה פְּעָמִים":  
**וְנִרְאָה** בְּעֶזְרָתוֹ יִתְבַּרֵךְ, דְּהֵנָּה אָמְרוּ רַבּוֹתָנּוּ ז"ל (נדרים לא): 'גְּדוּלָּה מִלָּה שְׁנִכְרָתוֹ עָלֶיהָ שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה בְּרִיתוֹת', וְשִׁמְעָתִי מִהֶרֶב רַבְּנֵי רַבִּי בְּעַר מְרֵאוֹנָא ז"ל דְּהוּא י"ג מְכִילִין דְּרַחֲמֵי וּכְמוֹ שְׁאָמְרוּ רַבּוֹתָנּוּ ז"ל (ר"ה יז): 'בְּרִית כְּרוּתָה שְׁאִין חוֹזְרוֹת רִיקָם'. כֵּן שָׁרַשׁ מָה שְׁשִׁמְעָתִי, וְאֲנִי זוֹכֵר כִּי הוּא אָמַר אֶז בְּאַרְיִכוֹת:  
**וְהֵנָּה** שָׁרַשׁ וְכוֹלֵל הֵי"ג מְדוּת הֵם שְׁנַיִם<sup>ט</sup>, 'נוֹצֵר חֶסֶד' (שמות לד, ז) שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹצֵר וּמְצַפֶּה לְעֲשׂוֹת חֶסֶד,

י"ג בריתות שנכרתו על המילה הם י"ג מידות הרחמים

'נוצר חסד' ו'נקה' הם שורש וכללות כל הי"ג מידות

וְכוֹלֵל 'אֵל רַחוּם וְחַנוּן' וְכו', וְכֵן 'וְנִקְהָ' שְׁאָמְרוּ רַבּוֹתָנּוּ ז"ל (שבועות לט). 'מְנַקְהָ לְשָׁבִים' כּוֹלֵל 'נוֹשָׂא עוֹן' כּו':  
**וְהֵנָּה** גַּם תְּשׁוּבָה נְקָרָא 'מִלָּה', וּכְמוֹ שְׁכָתוּב (דברים י, טז) 'וּמְלִתָּם אֵת עָרְלַת לְבַבְכֶם', וְיָדוּעַ שְׁתְּשׁוּבָה מְבִינָה וּכְמוֹ שְׁכָתוּב (ישעיה ו, י) 'וּבְלָבְבוֹ יָבִין וְשָׁב' י, וְיָדוּעַ כִּי עוֹלָם נְבָרָא לְשִׁבְעַת יָמִים, וּתְשׁוּבָה קְדָמָה לְעוֹלָם י, הָיָה יוֹם שְׁמִינִי מִתְּפָא לְעֵלְא י, (כִּי 'עוֹלָם חֶסֶד 'יִבְנָה' (תהלים פט, ג) אוֹתִיּוֹת 'בִּינָה' הַקּוֹדֵם י, וְעַל כֵּן גַּם מִלָּה גּוֹפּוֹ מְעוֹרֵר מָה שְׁקְדָמָה לְעוֹלָם, וּמְמִילָא נוֹגַעַ

תשובה ומילה מעוררים

בחזית הבינה שקדמה לעולם וממילא

מעוררים הי"ג מידות

### ◆ ציונים ומקורות ◆

תשובה ודא איהי בינה'. יא. ראה מגילה יז: 'ומה ראו לומר תשובה אחר בינה, דכתיב 'ולבבו יבין ושב ורפא לו'. יב. עיין פסחים נד. יג. עיין זו"ח לד: 'למנצח על השמינית' (תהלים יב, א), ודא בינה'. וע"ע פרי עץ חיים שער הסליחות פ"ח: 'הבינה הוא שמינית מתתא לעילא'. וע"ע מאור ושמש פר' בא ד"ה ויאמר: 'ואמרינן בגמרא שהתשובה קדמה לעולם, פי' כי החוטא פוגם בשבעת המידות, דהיינו שהיה לו איזה אהבה רעה, או יראה רעה, או התפארות, או שרצה לנצח חבירו שיודה על שקרו, או שאינו מודה על האמת, או שיש לו תאוות רעות רחמנא ליצלן, את הכל צריך לתקן ולעשות תשובה. ותשובה היא מעולם הבינה לכן התשובה קדמה לעולם'. וע"ע זאת זכרון פרקי אבות ד"ה וכתוב ושב. יד. ע"ע זאת זכרון פר' בלק (א) ד"ה וזה הוא והארץ: 'ויאמר אלוקים' (בראשית א, ג) הוא אלוקים חיים, 'יהי אור' הוא חסד, כי 'עולם חסד יבנה' (תהלים פט, ג) הוא אותיות 'בינה', כי משם היה בנין העולם'. וע"ע שער מאמרי רשב"י כז: 'ועשרה מאמרות וכו', בסוד 'ויאמר אלהים' שהיא בינה'. וע"ע פרדס רימונים שער המכריעין פ"ב: 'אלוקים חיים' הוא הבינה, שמשם נשפע כל הבנין'.

ה. בראשית יז, יב, ויקרא יב, ג. ו. ראה רא"ש שם: י"ג בריתות נכרתו עליה. בפרשת מילה שנאמר לאברהם אבינו ע"ה כתיב י"ג פעמים ברית'. ז. 'ברית כרותה לשלוש עשרה מידות שאינן חוזרות ריקם, שנאמר (שמות לד, י) 'הנה אנוכי כורת ברית'. ח. ע"ע להלן פר' שופטים ד"ה והנה איתא: 'וכן שמעתי מהרב המגיד מראוונא על 'ברית כרותה שאינן חוזרות ריקם', קאי על מילה, שנכרתו עליה שלוש עשרה בריתות. ואני שמעתי ולא אבין אז. ואפשר שבמילה זוכים לי"ג מכילין דרחמים שאינן חוזרות ריקם למקום ריק הוא הערלה, וזה שנכרתו עליה שלוש עשרה בריתות'. וע"ע זאת זכרון פר' כי תצא ד"ה הנה שמעתי. ט. עיין ספר הליקוטים להאריז"ל פר' תולדות: 'ומאלו הי"ג, השניים מהם הם מזלות, שמהם השפע נוזל, לפי שהם המתפשטים יותר, והם מזל 'נוצר חסד' ומזל 'ונקה'. וע"ע דברי אמת פר' ויצא ד"ה וישא יעקב: 'כולל הי"ג מידות הם 'נוצר 'ונקה', כי 'נוצר' כולל הרחמים 'אל רחום' כו', 'ונקה' ה'נושא עוון' כו', ע"י המידות של רחמים שכולל אותם התרין מזלין שנוזל מהם כל טוב, מ'נוצר חסד' שנוצר ושומר ומצפה לעשות חסד, וגם 'מנקה לשבים' כי 'נושא עוון' כו', על כן בא מהם כל שפע'. י. זוה"ק ח"ג קכב: 'מצות

וּמַעֲזוֹר הַי"ג מְכִילִין דְּרַחֲמֵי (הַנִּקְרָא 'זְקָן' כִּי קוֹדֵם לְעוֹלָם וּמָה שֶׁקוֹדֵם הַרְבֵּה נִקְרָא 'זְקָן' ט)<sup>1</sup>:

וְיִדְוֶעַ כִּי כְּתִיב (עמוס ז, ב) 'מִי יָקוּם יַעֲקֹב כִּי קָטָן הוּא', עַל יְדֵי 'מִי' הוּא נ' שְׁעָרֵי בֵּינָה", וְכִמּוֹ שֶׁפִּרְשָׁנוּ כִּמְהָ פְּעָמִים<sup>2</sup> טַעַם מְפָנֵי מָה נִקְרָא 'מִי', שֶׁמְקַבֵּל מִחֲכָמָה, כִּי 'הֵבֵן בְּחֲכָמָה' (ספר יצירה פ"א מ"ד)<sup>3</sup> וּמְקַבֵּל נִקְרָא 'דְּלִ'ת' לְשׁוֹן 'דְּלִ'כִּי, וּמִשְׁפִּיעַ 'ו', וּלְמַעֲלָה בְּהַמְקוֹר 'וּו'ד' כִּי הוּא הַתְּחֵלָה שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת<sup>4</sup>, וְגַם הַבֵּינָה מְפָנֵי קִדְשָׁתוֹ

יעקב אין לו הרמת ראש כי אם ע"י תשובה שנקראת 'מי' שהיא הבינה המקבלת מחכמה

'אֵין דְּבַר שֶׁבְּקִדְשָׁה פְּחוֹת מִעֲשָׂרָה<sup>5</sup> כִּי הֵד' הוּא מ"ם<sup>6</sup>, וְהַיּוֹד שֶׁמְקַבֵּל מִהַחֲכָמָה, נִקְרָא 'מִי', וְזֶה 'מִי' יָקוּם יַעֲקֹב כִּי קָטָן הוּא' וְאֵין לוֹ הַרְמַת רֹאשׁ, עַל יְדֵי תְּשׁוּבָה 'יָקוּם יַעֲקֹב', כִּי כָּלֹּ פֶּלֶא כָּל הַקְּצִין וְאֵין הַדְּבַר תְּלוּי אֶלָּא בְּתְּשׁוּבָה' (סנהדרין צז):

וְזֶה 'אֵם יִגְאַלְךָ טוֹב' (רות ג, יג)<sup>7</sup> הוּא תוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, 'יִגְאַל'כִּי<sup>8</sup>, וְאֵם לֹא יַחְפֹּץ לְגַאֲלֶךָ וּגְאֻלְתֶּיךָ אֲנֹכִי הוּא תְּשׁוּבָה<sup>9</sup>, כִּי 'אֲנִי' הוּא יִרְאֶה, כְּמוֹ גְבוּר שֶׁמְטִיל אֵימָה אוֹמֵר 'אֲנִי אֲנִי הוּא', וְ'אֲנֹכִי'

הגאולה תבוא ע"י בחינת 'אנוכי' הרומז לתשובה

◆ ציונים ומקורות ◆

ר"ל כשתרצה לכתוב איזה אות, אז צריך מתחילה להתחיל לכתוב נקודה דהיא הי"ו"ד. כב. מגילה כג: וע"ע עץ חיים שער אריך אנפין פי"ג. כג. ע"ע תיקו"ז נו. 'וזימנין אתקריאת ס סתימא ואתמר בה בן ארבעים לבינה'. כד. 'ליני הלילה והיה בבוקר אם יגאלך טוב יגאל ואם לא יחפוץ לגאלך וגאלתיך אנוכי חי ה' שכבי עד הבוקר'. כה. ראה ריקאנטי בראשית ג, יב: 'ליני הלילה והיה בבוקר אם יגאלך טוב יגאל' וגו', רוצה לומר ליני בלילה בזמן הגלות שנמשל ללילה, כד"א (תהלים קד, כ) 'תשת חושך ויהי לילה בו תרמוש כל חיתו יער', שהרמוז לכוחות האומות. 'והיה בבוקר' בזמן הגאולה, 'אם יגאלך טוב' כלומר אם תהיי ראויה להיגאל מחמת מעשים טובים שיעשו ישראל 'יגאל', ואם לאו וגאלתיך אנוכי חי ה' שכבי עד הבוקר". כו. עיין תיקו"ז כב: 'שכינתא עילאה עתידה למימר לקודשא בריך הוא 'למה תעמוד בחוץ ואנוכי פיניתי הבית', 'אנוכי' דיציאת מצרים, ואף על גב דאין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים דאיהי שכינתא דאיהי אסורה בגלותא, שכינתא עילאה יפרוק לה הדא הוא דכתיב 'אם יגאלך טוב יגאל ואם לא יחפוץ לגאלך וגאלתיך אנוכי חי ה' שכבי עד הבוקר' דאיהי ימינא פשוטה לקבל שבים, דלית מלתא דא תלייא אלא בתיובתא'. וע"ע שם נ.

טו. עיין שער הכוונות דרושי העמידה דרוש ב: י"ג תיקוני דיקנא שהם רמוזים ב"ג מידות 'אל רחום וחנון' כו'. וע"ע תפארת שלמה סוכות ד"ה שאל אביך: 'מובא בזה"ק ובהאר"י ז"ל כי השם זקן הוא רומז על בחי' דיקנא קדישא דאריך אנפין, והוא בחי' זקן מלא רחמים'. וע"ע זאת זכרון פר' חיי שרה ד"ה ואיתא זקן. טז. עיין פרדס רימונים שער סדר האצילות פ"ד: 'ופירוש 'עתיקא דעתיקין' הוא כתר עליון, ונקרא 'זקן זקנים', והכוונה כי הוא קודם לקדומים'. יז. עיין זוה"ק ח"ב קיז. 'מי זאת' (שה"ש ג, י) ודאי מסטרא דמ"י איהו ודאי בינה'. וע"ע תיקו"ז צד: 'מי ודאי, דאיהי תיובתא, אסוותא לכל מרעין ומכתשין, הדא הוא דכתיב (איכה ב, יג) 'מי ירפא לך', ועלה אתמר (ישעיה ג, י) 'ושב ורפא לו'. יח. עיין לעיל פר' נח ד"ה וחמישים. יט. 'עשר ספירות בלימה, עשר ולא תשע, עשר ולא אחת עשרה, הבן בחכמה וחכם בבינה, בחון בהם וחקור מהם' וכו'. כ. עיין לעיל פר' נח שם: 'שכל מקבל נקרא דל"ת לשון דלות, כי אין לו מעצמו, והנה על ידי חכמה מבין ויודע, נמצא כי הבינה מקבלת מהחכמה'. כא. עיין לעיל פר' נח שם: 'והחכמה מרומז ביו"ד, כי הוא התחלה מהנעלם, וראש כל אות הוא יו"ד'. וע"ע דברי אמת פר' מטות ד"ה עוד לפסוק וידבר: 'יו"ד היא הגולם מכל אותיות,



סֵפֶר  
דְּבָרַי  
אֱמֶת



## פְּרַשְׁת וִירָא

מְקַרֵי 'עוֹבֵר וְשׁוֹב', שְׁעֵבֵר מְדַרְךָ הַטּוֹב וְשׁוֹב בְּתִשׁוּבָה, וּמִי שֶׁלֹּא הָיָה טוֹב וְשׁוֹב לֵה' וְנִעְשָׂה טוֹב זֶה מְקַרֵי גֵר, וְקָל לְהִבִּין, וְזֶה 'פְּתַח פְּתַחְתָּ כו':

**פְּתוּב בְּסִפְרִים הַקּוֹדְמִים.** וְהִנֵּה בַּמְדַרְשׁ (בר"ר מח, ח) \* "פְּתַח הָאֵהָל' (בראשית יח, א) פְּתַח טוֹב פְּתַחְתָּ לְעוֹבְרִים וְשׁוֹבִים, פְּתַח טוֹב פְּתַחְתָּ לְגֵרִים, 'הָאֵהָל' שְׁמַיִם וְאַרְץ בְּזִכְוֹתָדָ, חֲמָה וּלְכַנָּה בְּזִכְוֹתָדָ. יֵשׁ לְפָרֵשׁ שְׁקֵשָׁה לְמְדַרְשׁ יְכַתֵּב 'בְּפְתַח הָאֵהָל', עַל כֵּן פִּרְשׁ 'פְּתַח פְּתַחְתָּ כו':

**וְלִפְנֵי מָה שֶׁבְּאַרְתִּי בַּסִּפְרֵי הַשְּׁנִיִּי עַל מְדַרְשׁ (תנחומא תצוה א) 'לְמַדְנֵנו רַבְנֵנו קָטָן לְכַמָּה יָמִים הוּא נְמוּל' כו' יַעֲיִן שְׁמִי, כִּי גַם הַתִּשְׁוּבָה נִקְרָא 'מִלָּה' כְּמוֹ 'וּמְלָתָם אֶת עֶרְלַת לְבַבְכֶם כו' (דברים י, טז) יַעֲיִן שְׁמִי. וְזֶה 'פְּתַח פְּתַחְתָּ לְעוֹבְרִים וְשׁוֹבִים כו', כִּי מִי שֶׁהָיָה טוֹב וְנִתְקַלְקַל**

אברהם פתח הפתח לבאים לשוב בתשובה הן למי שהיה טוב ונתקלקל והן למי שלא היה טוב כלל

הקב"ה קיים הכתובותיו הטובים אך הגורות הקשות לא קיים אלא התנהג ברחמים

**וְהו' פִּקְדָה אֶת שְׂרָה כו' (בראשית כא, א) ה'. בַּמְדַרְשׁ (בר"ר נג, ד) 'רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחֲמָנִי פְּתַח 'לֹא אִישׁ אֶל וַיְכַזֵּב' (במדבר כג, יט) כו'. וְהוּא תְּמוּהָ, מִשְׁמַע שְׁמִפְרָשׁ בְּזֶה הַפְּסוּק. וְנִרְאָה שְׁקֵשָׁה לוֹ כִּפְּל וְשְׁנוּי לְשׁוֹן, עַל כֵּן רְצוֹנוֹ לומר כִּי 'פִּקְדָה' לְשׁוֹן 'פִּקְדוֹן', שְׁקִים הַבְּטָחָתוֹ, 'כִּפְּאֶשׁר אָמַר' אֲמִירָה רַכָּה, אִם הָיָה הַבְּטָחָתוֹ לְטוֹבָה, אֲבָל 'וַיַּעַשׂ ה' הוּא רַחֲמִים" לְשְׂרָה,**

### ◆ ציונים ומקורות ◆

הוא נימול' קאי על ערלת לב וכו', פי' יעקב הנקרא קטן בגלות שאין לו הרמת ראש, לאיזה יום יכוין להמשיך לו תשובה, ומשיב 'כך שנו רבותינו קטן נימול לשמונה". ה. 'זה' פקד את שרה כאשר אמר ויעש ה' לשרה כאשר דיבר'. ו. 'זה' פקד את שרה, ר' שמואל בר נחמן פתח 'לא איש אל ויכזב ובן אדם ויתנחם, א"ר שמואל הפסוק הזה לא ראשו סופו ולא סופו ראשו, 'לא איש אל ויכזב וגו' ההוא אמר ולא יעשה ודיבר לא יקימנה, אלא בשעה שהקב"ה גוזר להביא טובה לעולם 'לא איש אל ויכזב, ובשעה שהוא גוזר להביא רעה 'ההוא אמר ולא יעשה' וכו', בשעה שאמר לו הקב"ה 'שוב אשוב אליך' (בראשית יח, י) 'לא איש אל ויכזב, אלא 'זה' פקד את שרה". ז. עיין מכילתא מס' בחודש פ"ב: ד"א 'כה תאמר לבית יעקב' (שמות יט, ג), אמור בלשון רכה'. ח. עיין זוה"ק ח"ג סה. 'יהו"ה דא שלימו דכולא רחמי'.

א. "פתח האוהל' פתח טוב פתחת לעוברים ולשבים, פתח טוב פתחת לגרים, שאלולי את לא בראתי שמים וארץ שנאמר (ישעיה מ, כב) 'זימתחם כאוהל לשבת', שאלולי את לא בראתי גלגל חמה שנאמר (תהלים יט, ה) 'לשמש שם אוהל בהם', שאלולי את לא בראתי את הירח שנאמר (איוב כה, ה) 'הן עד ירח ולא יאהיל'. ב. זכרון זאת פר' וירא ד"ה וי"ל עוד לפרש. ג. 'ילמדנו רבינו, קטן לכמה נימול. כך שנו רבותינו קטן נימול לשמונה, מה טעם, כשם שנימול יצחק אבינו'. ד. זכרון זאת שם: גם תשובה נקרא מילה וכמו שכתוב 'ומלתם את ערלת לבבכם', וידוע שתשובה מבינה וכמו שכתוב (ישעיה ג, י) 'ובלבבו יבין ושב', וידוע כי עולם נברא לשבעת ימים, ותשובה קדמה לעולם הוה יום שמיני מתתא לעילא, כי 'עולם חסד 'יבנה' (תהלים פט, ג) אותיות 'בינה' הקודם, וכו', ועפ"ז יש לפרש המדרש 'קטן לכמה ימים



כַּפְאֶשֶׁר דְּבַר, אִם הָיָה גְזֵרָה קְשָׁה כְּמוֹ  
לְשׁוֹן דְּבַר ט לא קַיִם כִּי אִם הִתְנַהֵג  
בְּרַחֲמִים בְּשֵׁם הַיְוָ"ה בְּרוּךְ הוּא:

**וְתִשְׁלַךְ אֶת הַיֶּלֶד תַּחַת אֶחָד הַשִּׁיחִים**  
(בראשית כא, טו). לְכַאוּרָה מֵה  
בְּעֵי בָּזָה. אַךְ אֵיטָא (ברכות ה:): 'אֵין  
חֲבוּשׁ מִתִּיר עֲצָמוֹ כו"י, שְׁמַעְתִּי מִפְּנֵי  
שֶׁהוּא בְּגִשְׁמִיּוֹת בְּתַפְלָה יב. וּמִי שֵׁישׁ לוֹ  
שָׁכַל גּוֹמֵר בְּדַעְתּוֹ שְׁלֹא יִחָשֵׁב בְּגִשְׁמִיּוֹת,  
כִּי יִקְבַּל רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, אַךְ מִפְּנֵי שֶׁנֶּרְאָה

כשמתפלל  
מפני שרצון ה'  
להתפלל או  
בשביל צער  
השכינה וכבוד  
שמים יכול  
לפעול תמיד  
גם עבור עצמו

לו שְׁנָה רְצוֹנוֹ לְהִתְפַּלֵּל, או מִפְּנֵי  
רַחֲמָנוּת שְׁמַעוֹרָר פֶּן לְמַעְלָה, כִּי גַם  
יִחִיד שְׁמַצְטַעַר 'שְׁכִינָה מָה אוֹמְרָת'  
כו"י, או מִפְּנֵי כְבוֹד שָׁמַיִם, יָכוֹל לִפְעֹל  
גַם לְעֲצָמוֹ תְּמִיד יי. כִּי לִפְעָמִים גַּם  
פָּשׁוּט מוֹשִׁיעַ ט, כִּי 'הַעֲוֹנָה בְּעֵת צָרָה ט'  
רַחֲמָנָא לְצַלָּן:

**וְזָה יֵשׁ לְפָרֵשׁ וְתִשְׁלַךְ אֶת הַיֶּלֶד פְּרוּשׁ**  
מִן מַחְשַׁבְתָּהּ וְאֶהְבְּתָהּ לוֹ, 'תַּחַת  
אֶחָד הַשִּׁיחִים', 'אֶחָד מִיָּחָד ט', 'הַשִּׁיחִים'  
הוּא הַתְּפִלוֹת ט, וְדוּק ט:

הגר השליכה  
אהבת הילד  
ממחשבתה  
והתפללה  
לש"ש

### ◆ ציונים ומקורות ◆

התפילה כי הכל עבדיך, ומי יוכל לרצות בגילוי  
לא להתרבות כבוד שמים. וע"ע שם משמואל  
פר' שופטים תרעא: כתב הרבי מלובלין  
זצללה"ה, שכשיש לאדם איזה צער רח"ל ובא  
להתפלל לפני הש"י, ישליך מנגד את הצער שלו  
ויתפלל רק בעבור כביכול, כאומרם ז"ל 'בשעה  
שאדם מצטער שכינה מזה לשון אומרת קלני  
מראשי, כי באם הוא מתפלל להש"י להסיר את  
צערו כמה מקטרגים עומדים כנגדו, אבל אם  
הוא מתפלל להסיר את צער השכינה המצטערת  
בצערו, אז נסתם פי המקטרגים שאין להם פתחון  
פה לקטרג נגד צער השכינה כביכול'. וע"ע להלן  
פר' נשא ד"ה ושמו את שמי: 'שמעתי בשם הרב  
המגיד מראוונא האיש אלוקים ז"ל על 'מפני מה  
הראשונים התפללו ונענים מפני שהתפללו בשם'  
(מדרש תהלים צא) פירוש שהיה כוונתם לשם  
יתברך. טו. ע"ע זכרון זאת פר' וירא ד"ה אך  
הנה: 'אם צריך לרחמים גדולים צריך וטוב  
להיות התפילה רק לשמים בלא חומריות, כ"א  
אם אין צריך כ"כ לרחמים גדולים, כך ג"כ  
מועיל'. טז. תענית טו. יז. עיין יומא לד: 'מאי  
'אחד', מיוחד. וע"ע רש"י ופסיקתא זוטרתא  
בראשית כו, י. יח. עיין ברכות כו: 'ואין שיחה'  
אלא תפילה שנאמר (תהלים קב, א) 'תפילה לעני  
כי יעטוף ולפני ה' ישפוך שיחו'. יט. ע"ע זכרון  
זאת ד"ה וזה י"ל ויכלו: 'ויכלו המים' הם  
החסדים, 'מן החמת' הם הגבורות לשון חימה,

ט. עיין ספרי בהעלותך צט: 'אין דיבור בכל מקום  
אלא לשון קשה, ואין אמירה בכל מקום אלא  
תחנונים'. י. ע"ע זכרון זאת פר' וירא ד"ה ויכלו  
המים: 'ותשלך את הילד תחת אחד השיחים', יש  
לדקדק למה השליכה אותו, היה לה להניחו  
בנחת עכ"פ, והלא לא שנאה אותו כי היתה  
בוכה עליו. יא. רבי יוחנן חלש, על לגביה רבי  
חנינא, אמר ליה חביבין עליך יסורין, אמר ליה  
לא הן ולא שכון, אמר ליה הב לי ירך, יהב ליה  
ידיה ואוקמיה, אמאי, לוקים רבי יוחנן לנפשיה,  
אמרי אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים.  
יב. עיין צפנת פענח פר' שמות: 'ונראה לי  
דשמעתי ממורי, כי השכינה נקרא תפילה, כמ"ש  
בכתבים 'ואני תפילה' וכו' (תהלים קט, ד). וגם  
מבואר שם, כשיתפלל ישים מגמת פניו לשכינה  
לייחודה בבעלה, ולא יכוין לתועלת עצמו, שח"ו  
עליו נאמר (איכה א, יד) 'נתנני ה' בידי לא אוכל'  
וכו', יעו"ש. וביאר מורי זללה"ה הטעם יותר, כי  
אם יכוין לתועלת עצמו הגשמי שיהי' נענה  
בתפילתו לתועלתו הגשמי, אז נעשה מסך  
מבדיל על ידי שהכניס הגשמי ברוחני שם, ואינו  
נענה כלל, ודפח"ח. יג. חגיגה טו: 'בזמן שאדם  
מצטער שכינה מזה לשון אומרת קלני מראשי  
קלני מזרועי'. יד. ע"ע זכרון זאת פר' בהעלותך  
ד"ה הצאן ובקר: 'מי שרוצה שיתרבה כבוד  
שמים יכול להתפלל זה בגילוי, הגם שנודעים  
לסט"א, אי אפשר להיות קטרוג שלא תקובל

העקידה לא היתה נסיון ליצחק כי כבר אמר שמוכן להקריב גופו לה'

אברהם לא נתנה כשנצטוו ליקח בנו מהמזבח רק שמח לעשות רצון ה' וזה יותר גדול ממה שהקריבו בשמחה

**מה** ששמעתי מקשים<sup>כ</sup> וְהֶאֱלֹהִים נִסָּה אֶת יִצְחָק מִבְּעֵי לֵיהּ. פשוט נראה, לפי מה שפרשו רבותינו ז"ל (סנהדרין פט:)<sup>כא</sup> על 'אחר הדברים' (בראשית כב, א) שדבר יצחק אל ישמעאל שיקריב כל גופו לפניו יתברך, ניחא, שנסיון זה כבר אמר בעצמו, כי אם את אברהם נסה: **ויש** לפרש עוד, כי שמעתי בשם הרב הקדוש **אב בית דין דקהלת קדש ניקל שפורג על יען אשר עשית את הדבר הזה** כו' (שם, טז)<sup>כב</sup>, וקדם 'ולא חשכת כו' ממני' ועתה כתיב 'ולא חשכת' בלא 'ממני'. דהנה העקדה היתה נסיון אחד, ועשה אברהם אבינו עליו השלום לכבודו יתברך וכבש רחמי באהבה, אחר כך כשמונעו יתברך לכאורה היתה לו ללקחו מן המזבח בשמחה, פיון שיצא ידי שמים, ואברהם

אבינו לא עשה כן לשלח במה שמנעו מהקריב בשביל אהבת בנו, אדרבה מאד היתה שמח לשחטו, כי אם כמו שממח לשחטו למנעו יתברך, כן כשצוהו יתברך 'אל תשלח ידך' שמח בעשית רצונו יתברך להחיותו, לא היתה כלל ענין בנו בלבנו, רק מפני שהוא רצונו יתברך להורידו מעל המזבח, וזה מדרגת אהבה יתרי<sup>כג</sup>. וכן שמעתי אומרים ממנו ז"ל, נקל לאדם לסבל אם יחרפוהו, משאם ישבחוהו שלא תהיה לו הנאה מזה. וזה היתה כאן, שלא היתה לו שמחה מהחזרה, שחשבו כי אם למען השם יתברך שצוהו כן ולא למען שהוא בנו יחידו. וזה יען אשר עשית את הדבר הזה כו', שלא חשף את בנו יחידו, כי אם שעשה רצונו כנ"ל, וזה היתה נסיון אברהם ולא של יצחק:

### ◆ ציונים ומקורות ◆

את אברהם". כב. ויאמר אל תשלח ידך אל הנער ואל תעש לו מאומה כי עתה ידעתי כי ירא אלהים אתה ולא חשכת את בנך את יחידך ממני וגו'. ויאמר בי נשבעתי נאום ה' כי יען אשר עשית את הדבר הזה ולא חשכת את בנך את יחידך'. כג. ע"ע קדושת לוי פר' וירא ד"ה ויאמר אל תשלח: ובוזה מתורץ בפרשת עקידה 'אל תשלח ידך אל הנער וכו' כי עתה כו', פירוש 'עתה' כשאני רואה שאפילו מה שאתה מורידו מן העקידה גם כן בלי שום פניה, מזה ידעתי כי ירא אלהים אתה'. ועל דרך זה נראה מה שאמר יען אשר עשית את הדבר הזה ולא חשכת', ולא נאמר 'ממני', כי שם מדבר על העלאה לעקידה כמשמעות לשון 'עשית את הדבר הזה', ובהעלאה אינו צריך להשמיענו, כי אז בודאי עשה לאהבת יתברך שמו, ולא היה שום פניה, אבל ['עתה'] מדבר על הירידה, וזה 'ממני', שאפילו הירידה היה גם כן 'ממני', בלי שום פניה. והבן'.

והיה צריך לרחמים גדולים, ותשלך את הילד השליכה מחשבתה ענין הילד שהיה לה ילד שעשועים, 'תחת אחד השיחים' 'שיחים' לשון תפילה, ו'תחת' כמו 'עין תחת עין' (שמות כא, כד) פי' בשביל להיות לה תפילה 'אחד' מיוחד, שהוא התפילה העומדת ברומו של העולם'. וע"ע דברי יחזקאל פר' וירא ד"ה ויכלו המים. כ. ראה זוה"ק ח"א קיט: 'הכא אית לאסתכלא, ודהאלהים ניסה את אברהם', את יצחק מבעי ליה, דהא יצחק בר תלתין ושבע שנין הוה והא אבוי לאו בר עונשא דיליה הוה, דאלמלא אמר יצחק לא בעינא לא אתענש אבוי עליה, מאי טעמא 'והאלהים ניסה את אברהם' ולא כתיב ניסה את יצחק'. כא. רבי לוי אמר אחר דבריו של ישמעאל ליצחק, אמר לו ישמעאל ליצחק אני גדול ממך במצוות, שאתה מלת בן שמונת ימים ואני בן שלוש עשרה שנה, אמר לו ובאבר אחד אתה מגרה בי, אם אומר לי הקדוש ברוך הוא זבח עצמך לפני אני זובה, מיד 'והאלהים ניסה

ספר  
אוהב  
ישראל



## פְּרַשְׁת וִירָא

שהוא עדין בפתח אהל של הקדשה. וכן הוא דרך הצדיקים, הגם שעובדים את ה' כל ימיהם, עם כל זה נדמה להם בלבם ומחשבתם באמת שעדין לא התחילו כלום לעבד את השם יתברך, והם עדין מחוץ לאהל הקדשה רק עומדים בפתח האהל, ודברי פי חכם חן, ויתרץ בזה קשית האור החיים עין שם<sup>ב</sup>:

בשם הרב רבי משה מפשעוויז'סק וִירָא אֱלֹהֵי ה' בְּאֵלֵי מִמְרָא. פרוש שכל כף היה אברהם אבינו עליו השלום שפל בעיני עצמו, עד שחשב בלבו שהוא אינו ראוי להשראת השכינה, רק ממרא הוא הצדיק העובד השם יתברך ואצלו הוא השראת שכינתו יתברך, אבל הוא עדין לא הגיע למדרגה זו. וזהו 'וירא אליו' רצה לומר שפך היה נראה לו בלבו ומחשבתו תמיד, 'ה' באלני ממרא' שה' הוא באלני ממרא, הינו שהשראת שכינתו יתברך אינו רק אצל ממרא, מפני שהוא צדיק ועובד השם יתברך באמת, אבל הוא עדין מבחוץ שלא נכנס להקדשה, וזהו 'והוא ישב פתח האהל' שחושב במחשבתו

לאברהם היה נראה שהוא עדיין מחוץ לקדושה וממרא הוא הצדיק שהשכינה שורה אצלו

או יאמר דהנה ידוע שכל התאמצות עבודתו של אברהם אבינו עליו השלום וכל מגמתו היה רק שיתגלה ויתפרסם אלהותו יתברך שמו על ידי מדתו מדת החסד<sup>ג</sup>, כמו שנאמר (בראשית יב, ט) 'הלוך ונסוע הנגבה' לדרום שהוא ימין, מדת החסד<sup>ד</sup>, ועקר עבודתו היה

מגמת אברהם היתה שתתגלה אלקותו ית' ע"י מידת החסד וכל העולמות יתנהו על ידה

### ◆ ציונים ומקורות ◆

וירא ה' אליו, וכמו כן מצינו שדיבר בכל המקומות הקודמות, 'וירא ה' אל אברם וגו' לזרעך' וגו' (בראשית יב, ז), 'וירא ה' אל וגו' אני אל שדי' (שם יז, א). ג. זוה"ק ח"א מז: וע"ע זו"ח לג: 'אברהם ידע ליה, מגו חסד, דאיהו מידת הגדולה, מידת החסד, ימינא דמלכא. ועל דא אחיד בה, ולא שביק לה לעלמין, ועביד טיבו עם בני נשא, ואוקמוה. דהא עובדוי סליקו ליה בהאי דרגא'. ד. עיין תיקו"ז יז. 'חסד דרועא ימינא'. וע"ע זוה"ק ח"א פ. 'אתעטר אברהם מדרגא לדרגא עד דסליק לדרגיה, הדא הוא דכתיב 'ויסע אברם הלוך ונסוע הנגבה', דא דרום דהוא חולקיה דאברהם, 'הלוך ונסוע' דרגא בתר דרגא עד דסליק לדרום ותמן אתקשר כדקא יאות, וסליק לדרגיה דדרום'. וע"ע לעיל ד"ה ויסע אברם.

א. ע"ע נועם אלימלך פר' וירא ד"ה א"י אשרי: יש ג' גווני צדיקים וכו', ויש צדיק שעובד באמת להשם יתברך ובכל עבודתו שעובד מחזיק עצמו שאינו עובד כלל שאינו אלא כמתחיל בעבודתו יתעלה. וזהו 'וירא' כנ"ל, 'והוא יושב פתח האהל' כנ"ל שהיה נדמה בעיניו שאינו אלא על פתח האהל הקדושה, 'כחום היום' פי' גם כן כנ"ל שהיה מוחלט אצלו בתום לבבו שאינו אלא כמתחיל. וזהו (תהלים סה, ה) 'אשרי תבחר ותקרבו', רצה לומר שאתה השם בוחר בו ומקרבו, ואף על פי כן בעיני עצמו אינו חשוב, ודומה לו שאינו אלא 'שוכן חצריך' היינו בחצר שלפני הבית שלא נכנס כלל אל הקדושה, כן חושב הצדיק האמיתי תמיד'. ב. יש לדעת למה שינה הכתוב להקדים הרואה קודם הנראה שהתחיל לדבר בו, שהיה לו לומר

שְׁכַל הָעוֹלָמוֹת יִתְפַּרְנְסוּ וַיִּתְנַהֲגוּ עַל יְדֵי  
מִדְתּוֹ הַחֶסֶד, וְשִׁמְתָקוֹ כָּל הַדִּינִין  
בְּשֶׁרֶשֶׁם וַיְהִי נַעֲשִׂים חֲסָדִים גְּמוּרִים.  
וְהִנֵּה 'מִמְרָא' מְסַפְרוּ רַפ"א<sup>ה</sup>, הִינּוּ פ"ר  
דִּינִין וְהַמְתָּקָתָן עַל יְדֵי א' רְצָה לֹאמַר  
אֵלּוּפּוֹ שֶׁל עוֹלָם:<sup>ז</sup>

וַיֵּלֶךְ פִּי זֶה יֵשׁ לְפָרֵשׁ הַפְּסוּק 'וִירָא אֱלֹהֵי'  
רְצָה לֹאמַר שְׁנַתְּגַלֶּה אֱלֹהֵי, 'ה' הוּא  
הַחֲסָדִים כְּנֹדַע<sup>ח</sup>, 'בְּאֵלֵינוּ' לְשׁוֹן חֲזַק, כְּמוֹ  
וְאֵת אֵילֵי הָאָרֶץ לְקַח' (יחזקאל יז, יג)<sup>ט</sup>,  
'מִמְרָא' רְצָה לֹאמַר בְּתַקְףָּ וְחֲזַק הַדִּינִין  
נִתְּגַלוּ אֱלֹהֵי הַחֲסָדִים, הִינּוּ שְׁנַמְתָּקוֹ  
הַדִּינִין בְּשֶׁרֶשֶׁן עַל יְדֵי עֲבוֹדָתוֹ, שְׁהַמְשִׁיךְ  
רַק חֲסָדִים טוֹבִים לְכָל הָעוֹלָם, וְהַמְשַׁכֵּיל  
יְבִין. וּבְזֶה גַם כֵּן יִתְרַץ קְשִׁיַת הָאִוִּיר  
הַחַיִּים לְמָה הַקְּדִים תִּבַּת 'אֱלֹהֵי' לְתַבַּת  
'ה', וְעַל פִּי דְבָרֵינוּ הַנִּלְיָב יִבְאֵר עַל נְכוֹן:

ע"י עבודת  
אברהם נמתקו  
הדינים  
בשורשן  
והמשוך  
חסדים לכל  
העולם

עוֹד יֵשׁ לֹאמַר בְּפְסוּק הַנִּלְיָב. דְּהִנֵּה לֹא  
נִאָמַר כָּאֵן שׁוּם דְּבוּר וְאִמְרָה  
לְאַבְרָהָם אָבִינוּ עָלֵינוּ הַשְּׁלוֹם בְּהַתְּגַלוֹת ה'  
אֱלֹהֵי. וּדְרָשְׁתָּ חַז"ל יְדוּעֵי<sup>י</sup>. וְעוֹד יֵשׁ  
לְאֵלֹהֵי מַלְיָן אַחֲרֵי אֲשֶׁר חָנַן ה' בְּרַחֲמָיו:  
דְּהִנֵּה לְמַעַלָּה בְּפָרֵשׁה הַקּוֹדֶמֶת כְּתוּב  
מִילַת אַבְרָהָם אָבִינוּ עָלֵינוּ הַשְּׁלוֹם,  
וְזֶה יְדוּעֵי<sup>י</sup> שֶׁעַל יְדֵי הַעֲבָרָת בְּשֶׁר הָעֲרָלָה  
נִתְּגַלָּה רַב טוֹב הַצָּפוֹן לְצַדִּיקִים, כִּי  
בְּהַעֲבָרָת הָעֲרָלָה מַעֲבִירִין כָּל הַמְּסָכִים  
הַמְּבַדִּילִין וְהַקְּלֹפּוֹת הַחִיצוֹנִים וְנַעֲשֶׂה אִךְ  
טוֹב לְיִשְׂרָאֵל. וְעַל כֵּן אָנוּ אוֹמְרִים בְּעֵת  
הַמִּילָה 'הוֹדוּ לַה' כִּי טוֹב' (תהלים קיח, א),  
כִּי עַל יְדֵי זֶה נִתְּגַלָּה הַטוֹב הַצָּפוֹן<sup>י</sup>,  
וְאִיהוּ כְּבִיכּוֹל גְּשֶׁפֶנְקָא דְּמַלְכָּא דְּבִיהַ  
חֲתִים שְׁמַיָּא וְאַרְעָא הַרְמוֹז בְּרָאשֵׁי תְבוֹת  
שֶׁל אֵת הַשְּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ (בראשית א,

לא נאמר  
שדשי"ת דיבר  
לאברהם  
כשנתגלה אליו

ע"י העברת  
הערלה  
מסירים  
הקליפות  
ונתגלה הטוב  
הצפון  
ונמתקים  
הדינים

### ◆ ציונים ומקורות ◆

יצחק: 'קבלתי מן אא"ז נ"ע זללה"ה, שם הוי"ה  
ברוך הוא הוא שורש כל החסדים'. ט. ראה  
מצודת ציון שם: "אילי ענין חוזק, כמו 'ביד אל  
גויים" (יחזקאל לא, יא). י. 'יש לדעת למה שינה  
הכתוב להקדים הרואה קודם הנראה שהתחיל  
לדבר בו, שהיה לו לומר וירא ה' אליו, וכמו כן  
מצינו שדיבר בכל המקומות הקודמות, וירא ה'  
אל אברהם וגו' לזרעך' וגו' (בראשית יב, ז), 'וירא ה'  
אל וגו' אני אל שדי" (שם יז, א). יא. עיין ב"מ פו:  
וע"ע רש"י: "וירא אליו" לבקר את החולה. אמר  
רבי חמא בר חנינא יום שלישי למילתו היה, ובא  
הקדוש ברוך הוא ושאל בשלומי. ועיין גור  
אריה שם: "לבקר את החולה". פירוש מדלא  
זכר שום דיבור אצל המראה הזה, ומדלא  
מזכיר דיבור עמו, על כרחך לבקר את החולה  
היה, ולא היה צריך לשום דיבור ואמירה, רק  
לבקר החולה. וע"ע רא"ש. והדר זקנים שם.  
יב. עיין טעמי המצוות פר' לך לך, עץ חיים שער  
אונאה פ"ג. יג. עיין מהרי"ל (מנהגים) הלכות  
מילה אות ו: וע"ע שפת אמת ליקוטים לברית

ה. עיין גלגולי נשמות אות מ, קהלת יעקב ערך  
ממרא. ו. עיין שער הכוונות דרושי העמידה  
דרוש ה: 'שני בחי' מיני דינים יורדים מלמעלה,  
הא' היא כי יורדים לז"א ש"ך ניצוצין של דינים  
וכו', גם יש בחי' ב' של דינים כנ"ל, והוא סוד ה'  
גבורות של מנצפ"ך וכו', והם בגי' פ"ר כמנין  
מנצפ"ך, וגם פ"ר ניצוצין אלו גם הם צריכין  
להימתק ע"י שורשם'. ז. עיין לעיל פר' נח ד"ה  
וזהו שמכנה: 'יש עולם עליון הקדוש הנקרא  
עולם הבינה והוא כולו רחמים, אך הדינין  
מתערין מינה, כי שם יש ה' אותיות מנצפ"ך שהם  
ה' שערים כוללים, ומאחר שיש שם כביכול  
בחינת שערים, היא בחינת צמצום כביכול, ודינין  
מינה מתערין, וחמישה אותיות מנצפ"ך מספרם  
פ"ר, והמתקתם הוא על ידי ה"א, והיינו להמשיך  
הא' אלופו של עולם לכל שער, ונעשה 'פרה'  
ועל ידי זה נמתקו הפ"ר דינין. וע"ע להלן פר'  
פרה ד"ה ענין קריאת פר' פרה. וע"ע פרי עץ  
חיים שער העמידה פ"א. ח. עיין זוה"ק ח"ג רכג.  
וע"ע דגל מחנה אפרים פר' תולדות ד"ה והנה

א) שְׁהוּא מְסַפֵּר 'טוֹב', וְעַל יְדֵי הַמִּילָה נַעֲשֶׂה הַמְתַקֵּת הַדִּינִין בְּכָל הָעוֹלָמוֹת וּמְתַנְהֵגִין בְּרַחֲמִים טוֹבִים<sup>ט</sup>:

וְעַל פִּי זֶה יֵשׁ לֹמֵר וַיֵּרָא אֱלֹהֵי ה' רְאִישֵׁי תְבוֹת עוֹלָה מְנִין 'טוֹב' וְכַנִּ"ל, שְׁעַל יְדֵי הָעֵבֶרֶת בְּשֵׁר הָעֶרְלָה נִתְגַּלָּה אֱלֹהֵי הַטוֹב, 'בְּאֵלֵי מְרָא', 'אֵלֵי מְסַפְרוֹ צ"א, סוּד יַחֲוֹד הַקְדוּשׁ הַיְיִ"ה אֲדַנִּי<sup>ט</sup>, פִּי 'מְרָא' עוֹלָה רפ"א, הִינּוּ פ"ר דִּינִין וְאֵ הוּא הַמְתַקֵּת<sup>ט</sup>, וְהִינּוּ שְׁנַמְתְּקוּ הַדִּינִין אֲזַ עַל יְדֵי הַמִּילָה וְנַעֲשֶׂה יַחֲוֹד אֲמַתִּי, וְהוּא יֵשֵׁב פֶּתַח הָאֵהָל כְּחֵם הַיּוֹם, וְהוּא רָצָה לֹמֵר עוֹלָם הַנְּסִתָּר עֵתִיקָא קְדִישָׁא סְתִימָא

ע"י המילה  
מתגלה ה'טוב'  
ונעשה היחוד,  
ונמתקים  
הדינים ע"י  
בחינת עתיק  
יומין

דְּכֵלָא<sup>ט</sup>, וְנִקְרָא גַם פֶּן כְּבִיכּוֹל בְּבַחֲיִנַת 'פֶּתַח הָאֵהָל' פִּי הוּא פֶּתַח וּמְפִתַח לְכָל הָעוֹלָמוֹת, וְזֶהוּ וְהוּא יֵשֵׁב כּו', עַל דְּרָךְ דְּאִיתָא (זוה"ק ח"ג קל). 'וְעֵתִיק יוֹמִין יְתִיב' (דניאל ז, ט) לְכַפֵּיא שְׁבִיבִין דְּנוֹרָא<sup>ט</sup>, הִינּוּ לְכַפֵּיא אֶת הַדִּינִין וְלְהַמְתִּיקֵן וְלְהַעֲשׂוֹת הַכָּל רַחֲמִים, 'כְּחֵם הַיּוֹם' רָצָה לֹמֵר בְּהַתְחַמְמוֹת הַדִּינִין רַחֲמָנָא לִיִּצְלֵן, אֲזַ 'וְעֵתִיק יוֹמִין יְתִיב לְכַפֵּיא שְׁבִיבִין דְּנוֹרָא' הֵם הַדִּינִין וְלְהַמְתִּיקֵן, וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַמִּילָה:

וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיֵּרָא כּו', פִּי כָל יְמֵי הַיָּהּ מִתְנַהֵג אֶת עֲצָמוֹ עַל דְּרָךְ מְאָמֵר

אברהם היה כל  
ימיו בבחי'  
עיניו למטה  
ולכו למעלה

◆ ציונים ומקורות ◆

שבכללם נקרא שמים וארץ כידוע, וזה הוא בחינת חתימה'. טו. ע"ע פי' הרמ"ז על הזוה"ק ח"א צח: 'המילה כוחה להוריד החסדים בבחי' יסוד אימא וכו', והפריעה סודה להעלות יסוד אימא עד דעת, ואז מתגלים כל הה' חסדים ומתגדלים כפליים, כנודע מסוד הגדלת החסדים, באופן שסגולת המילה לכרות אחיות נוגה ביסוד שהיא 'ערלה' רע לה', ונשאר היסוד טוב, ואז יורדים ה' חסדים מדעת ששם שם אהו"ה העולה 'טוב', וגם החסדים בהיותם ביסוד אימא נקראים 'טוב' כדאיתא בערכי הכינויים, וה' פעמים 'טוב' הוא בגי' 'מילה'. טז. ע"ע דגל מחנה אפרים פר' וירא ד"ה או יאמר על דרך הנ"ל וירא: זידוע שהמידה שאדם מעורר מלמטה כך מעורר עליו מלמעלה, ואברהם היה עוסק אז במצות המילה שענינה הוא התגלות החסדים, ובזה היה מעורר עליו התגלות ה' יתברך גם כן באותה מידה וכו', גם 'אלני' מספר צ"א, כמספר 'המילה' עם הכולל, והבן זה'. יז. עיין לעיל ד"ה או יאמר דהנה ידוע. יח. עיין זוה"ק ח"ג רצ. 'באגדתא דבי רב ייבא סבא, כללא דכולא, זעיר אנפין איקרי 'אתה', עתיקא קדישא דאתכסייא איקרי 'הוא'. יט. ע"ע להלן פר' חיי שרה ד"ה או י"ל והוא, ע"ע פר' משפטים ד"ה ואלה המשפטים.

מילה: 'איתא במהרי"ל טעם שאומרים 'הודו לד' כי טוב כי לעולם חסדו' במילה, דארבעה צריכין להודות היוצא מבית אסורים, והבן בבטן אמו כחבוש בבית אסורין, עיין שם, ואין זה מספיק, דאם כן בזמן הלידה יש לאומרו, וגם בנקיבה יש לאומרו, אבל נראה כי התגלות הנפש קדושה שבאדם היא במאסר עד שנימול כדאי' וכו', כי הערלה מכסה הארת הנשמה, ועל ידי המילה זוכה לרוח טהרה'. יד. עיין זוה"ק ח"א רנא. ועיין להלן ליקוטים חדשים לשמיני עצרת: "אימרו צדיק כי טו"ב" (ישעיה ג, י). שם 'טוב' יוצא מן ראשי תיבות של א'ת ה'שמים ו'את ה'ארץ שמשם יוצא שם אהו"ה, וכתוב בזוהר הקדוש ששם זה הוא גושפנקא דביה חתם שמיא וארעא. והענין הוא, כי שם אהו"ה הוא מספר טו"ב, בחינת צדיק יסוד עולם אשר על ידו נעשה היחוד של שמים וארץ בחינת עולמות עליונים, להארץ בחינת עולמות התחתונים'. וע"ע אור המאיר פר' וארא ד"ה וידבר אלהים: נודע שמידת המשפיע נקרא טוב על שם הפסוק 'אימרו לצדיק כי טוב', ולכן קורא הזוהר את שם אהו"ה גימטריא 'טוב' גושפנקא דחתיים ביה שמיא וארעא, כי מי שיש בו התפשטות השכל אינו מניח להתפשט את בחינת הו' המידות

ספר  
בת עין



# פְּרַשְׁת וִירָא

צ"ב בהעלמות הכתוב את שם אברהם

**וִירָא אֱלֹהֵי ה' בְּאֵלֵינוּ מִמְרָא וְהוּא יָשֵׁב וְגו'.** וְצָרִיךְ לְדַקְדֵּק לָמָּה הָעֲלִים הַפְּתוּב שְׁמוֹ שֶׁל אַבְרָהָם, כְּמוֹ שֶׁהִקְשׁוּ קִשְׂיָא זֶה בְּכַמָּה סְפָרֵי הַצְּדִיקִים\*:

צ"ב הטעם שחיבור רחמים עם רחמים הוא דין ולהיפך כדון עם דין

**וְנִרְאָה לְבָאָר עַל דְּרָךְ זֶה,** בְּהֶקְדָּם לְבָאָר וּלְתַרְןָּן עַל דְּאִיתָא בְּיַלְקוּט (ילקוט ראובני פר' וירא) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, "אֱלֹהִים" הוּא דִּין, וּכְשֶׁנִּתְּוֹסַף אוֹת ה"א 'הָאֱלֹהִים' הוּא רַחֲמִים. הַיְוִ"ה הוּא רַחֲמִים<sup>ב</sup>, וּכְשֶׁנִּתְּוֹסַף אוֹת ו' וְכַתּוּב וַיְהִי הוּא וּבֵית דִּינֹו<sup>ג</sup>. וְזֶה הוּא נִפְלָא מְאֹד, כִּי יָדוּעַ הוּא שְׁשֵׁם הָעֶצֶם יִתְבַּרְךָ הַיְוִ"ה הוּא מוֹרָה עַל רַחֲמִים, וְאוֹת וָא"ו בְּעֶצֶם גַּם כֵּן מוֹרָה עַל רַחֲמִים כְּיָדוּעַ<sup>ד</sup>, וּבְהִתְחַבְּרוּתָם הוּא דִּין, וְהַסְבָּרָא הִיא הַנּוֹתַנָּת שְׂיֵהָא כְּלוּ רַחֲמִים גְּמוּרִים. וְעוֹד כִּי יָדוּעַ הוּא שְׂאֵלֵהֶם הוּא דִּין<sup>ה</sup>, וְאוֹת ה"א בְּעֶצֶם הִיא גַּם כֵּן מוֹרָה עַל דִּין<sup>ו</sup>, וּבְהִתְחַבְּרוּתָם הוּא כְּלוּ רַחֲמִים, וְהַסְבָּרָא הִיא נוֹתַנָּת לְהַפְּדָּה:

**וְנִרְאָה לְבָאָר עַל דְּרָךְ זֶה,** דְּהֵנָּה אִיתָא בְּסִפְרֵי בַחֲיֵי עַל פְּסוּק (בראשית יח, לג)<sup>א</sup> וַיַּעַל אֱלֹקִים מֵעַל אַבְרָהָם וְאַבְרָהָם שָׁב לְמִקְמוֹ, שְׁמַתְחִלָּה בְּעוֹד שֶׁהִשְׁכִּינָה הִיָּתָה אֲצִלוּ הָיָה מִפְּשֵׁט מְכַל מִינֵי חֲמִרִיּוֹת וְלֹא נִשְׂאָר בְּלִתֵּי צוּרַת הַנֶּפֶשׁ שֶׁהוּא הַשֶּׁכֶל הַזֶּה וְהַטְּהוֹר, וּבְהִסְתַּלְקוּת הַשְׁכִּינָה שָׁב לְהַרְגֵּשׁ גּוּפוֹ שֶׁהוּא מְקוּמוֹ שֶׁל אָדָם<sup>ב</sup>:

בהסתלקות השכינה מאברהם הוא שב להרגש גופו שהוא מקום האדם

אברהם אחר שינימול היה בלתי תפיסת מקום ונכלל באור אין סוף

**וְנִזְכָּר לֹמַר שֶׁזֶהוּ שְׂאֵבְרָהֶם הִיָּה בְּבַחֲיִנַת תְּפִיסַת מְקוֹם,** הַיְנֵנוּ הַרְגֵּשְׁתָּ גּוּפוֹ מְקוּמוֹ שֶׁל אָדָם בְּלֵי הַתְּפִשְׁטוֹת מִחֲמִרִיּוֹת, הוּא קָדָם שְׁנִמּוֹל אַבְרָהָם אֲבִינוּ עָלֵינוּ הַשְּׁלוֹם, וְלֹא הִיָּה יָכוֹל לְהִיּוֹת בְּחִינַת הַתְּפִשְׁטוֹת מְלִכּוּתוֹ בְּכָל הָאַבְרָהִים מִחֲמַת שֶׁלֹּא הָיוּ מִפְּשֵׁטִים מִחֲמִרִיּוֹת, לְכַף לֹא הִיָּה יָכוֹל לְהִיּוֹת בְּבַחֲיִנַת קְדֻשָּׁה שֶׁלֹּא יִתְפַּס מְקוֹם כָּלָל. אָבֵל אַחַר כֵּן כְּשֶׁנִּמּוֹל וְהִיָּה מִמְּשִׁיף בְּחִינַת קְדֻשָּׁה עַל כָּל רַמ"ח אֲבָרָיו וּשְׁס"ה גִּידָיו, וְהִיָּה בְּחִינַת

## ◆ צִיּוּנִים וּמְקוּרוֹת ◆

הדין'. ו. זוה"ק ח"ג שב: ה"י בכל אתר היא מידת הדין'. ז. וילך ה' כאשר כילה לדבר אל אברהם ואברהם שב למקומו'. ח. ואפשר לפרש עוד 'למקומו' לגבול הרגשותיו ומידת גופו, כי בעוד שהשכינה היתה אצלו היה כולו שכלי מופשט מכל עניני החומר והרגשותיו בטלים, לא נשאר לפני ה' בלתי אם צורה והנפש והוא השכל הזך והטהור, כיון שנסתלקה שכינה חזר להרגשותיו ולגבולי המידות הגופניות, וזהו 'ואברהם שב למקומו', כלומר לגבול מידות גופו, כי מקומו של אדם הוא המקיף אותו והמגבילו'.

א. ראה אלשיך: 'ראוי לשית לב אל אומרו 'אליו' ואת שמו לא הזכיר, כי להיות פרשה פתוחה אין לסמוך אל הנזכר בקודמת'. וע"ע כלי יקר. ב. בר"ר לג, ג: 'בכל מקום שנאמר ה' מידת רחמים ה' ה' אל רחום וחנון' (שמות לד, ו). וע"ע זוה"ק ח"ג סה. 'הוי"ה דא שלימו דכולא רחמי'. ג. ירושלמי ברכות פ"ט ה"ה: 'כל מקום שנאמר 'זה' הוא ובית דינו. בנין אב שבכולם (מלכים א כב, כג) 'זה' דיבר עליך רעה'. ד. זוה"ק ח"ב רכז. 'דכל וי"ו בסטרא דרחמי קא אתיא'. ה. בר"ר שם: 'בכל מקום שנאמר 'אלהים' הוא מידת



התפשטות מלכותו בכל האברים, שהיה נכלל בבחינת קדשה בבחינת בטול במציאות לגמרי, ואז היה בלתי תפיסת מקום כלל, שנתבטל הרגשת הגוף מקומו של אדם, והיה כלול באור אין סוף ברוך הוא:

**ונוכח** לומר שלכך כתב 'וירא אליו ה', כפיכול לעצמו היה התגלות, פי אברהם אבינו עליו השלום אחר שנמול היה מפשט מכל מיני חמריות בבחינת בטול מציאות לגמרי כאלו אינו בבחינת יש כלל, שהוא מפשט מחמריות, והוא נכלל כלו בקדשת אור אין סוף ברוך הוא, וזהו 'וירא אליו ה' לעצמו כפיכול:

'וירא אליו' היינו כביכול לעצמו כיון שאברהם היה בבחי' בטול

**וזהו** מה דאיתא בזהר הקדוש (ח"א קכ). 'אברהם קדמא לא שלים בתרא' שלים, הינו קדם שנמול לא היה שלם, שלא היה יכול לבטל במציאות לגמרי, עבור שהיה בו עדין הרגשת הגוף, ו'אברהם בתרא' הינו אחר שנמול שאז היה בבחינת שלמות שיוכל לבטל במציאות לגמרי, והיה יכול לקבל על מלכות שמים שלמה על כל האברים, עבור דהוא שלים באין מקום פגום כלל, והיה יכול לבטל ולכלל באור אין סוף ברוך הוא:

אברהם אחר שנימול היה בבחי' שלמות לקבל עוב"ש על כל האברים

רק שזה הבחינה לקבל עליו על מלכות שמים על כל האברים להיות אתפשטותא דמלכותא בכלם, אי אפשר רק על ידי התבוננות שיש בבחינת אלהים שהוא דין, ומחמת זה בא לתוספת אימה ויראה ובושה והכנעה לפני בורא עולמים ותברך, ובא לידי זהירות גדול שלא לפגם חס ושלום אפלו באבר אחד, ואפלו בה' אברים שאינם בידי אדם זהיר ולא נגעט, ואז שורה קדשה עליונה על כל רמ"ח אברים, ואז היא בבחינת רחמים, שממשיך בבחינת רחמים בזה העולם. אבל כשסומך עצמו על בבחינת רחמים באמרו שהוא רחום וחנון ומסתמא ירחמו עליו מן השמים, ומחמת זה אין לו אימה ויראה, אז הוא בבחינת דין, כמו שאמרו (כ"ק נ.) 'כל האומר הקדוש ברוך הוא ותרון וכו':

כשמתבונן באלהים שהוא דין ובא להכנעה וזהירות שורה עליו קדושה בחי' רחמים

כשסומך על הרחמים ואינו ירא הוא בחי' דין

הירא ואינו פוגם בה' אברים שאינם ברשותו הוא כולו רחמים

**ועל** זה מרמז המדרש הנ"ל, 'כשנתוסף אות ה"א על 'אלהים' וכו', הינו מחמת שמתבונן שיש אלהים שמורה על בבחינת דין ואז יש לו יראה ופחד מפני ה' והדר גאונו ומחמת זה יבוא לידי זהירות לבל יפגם שום אבר ומוסיף אות ה"א שמרמז על ה"א אברים שאינם ברשותו של אדם, מחמת גדל זהירותו כל כך שאינו פוגם אפלו אבר אחד מהה"א

◆ **ציונים ומקורות** ◆

ובאזוניו ישמע, ולבסוף כשנימול המליכו הקב"ה אפילו על אלו שלא יסתכל ולא ישמע כי אם דבר מצוה. י. 'אמר רבי חנינא כל האומר הקב"ה ותרן הוא יוותרו חייו שנאמר (דברים לב, ד) 'הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט'. וע"ע ירושלמי תענית פ"ב ה"א: 'אמר רבי חנינה מאן דאמר דרחמנא וותרן יתוותרון בני מעוי אלא מאריך רוחיה וגבי דידיה'.

ט. עיין נדרים לב: 'ואמר רמי בר אבא כתיב 'אברם' וכתיב 'אברהם', בתחילה המליכו הקב"ה על מאתים וארבעים ושלושה אברים, ולבסוף המליכו על מאתים וארבעים ושמונה אברים, אלו הן שתי עינים ושתי אזונים וראש הגוויה'. ובר"ן: 'בתחילה המליכו הקב"ה על אבריו שהם ברשותו לזהר מעבירה, אבל עיניו ואזוניו של אדם אינם ברשותו, שהרי על כרחו יראה בעיניו

אָבְרִים, וְגַם אוֹת ה"א מְרַמֵּז עַל אֵימָה וּיְרָאָה וּבּוֹשָׁה וְהַכְנָעָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת גְּבוּרָה י"א, שְׁאוֹת ה"א מְרַמֵּז עַל בְּחִינַת גְּבוּרָה, וְזֶהוּ פְרוּשׁוֹן שֶׁל דְּבָרִים, 'כְּשֶׁנִּתְּוֹסֵף אוֹת ה"א' שֶׁהִיא בְּחִינַת גְּבוּרָה 'עַל אֱלֹהִים' מֵדַת הַדִּין, הֵינּוּ שֵׁישׁ לוֹ אֵימָה וּיְרָאָה וְהַכְנָעָה מִפְּנֵי פַחַד ה' וְהִדְר גְּאוֹנוֹ עַד שֶׁהוּא מִדְּקָדֵק עַל עֲצָמוֹ כְּחוּט הַשְּׁעָרָה וְזֶהִיר וְזָרִיז לְבַל יִפְגַּם חֵס וְשְׁלוֹם שׁוּם אֶבֶר אֶפְלוּ מִחֲמַשָּׁה אֲבָרִים הַנ"ל, אִז 'הוּא כְּלוֹ רַחֲמִים'. וְכִשְׁנִתְּוֹסֵף אוֹת ו'א"ו עַל שֵׁם הַיּוֹי"ה הֵינּוּ שְׁמוֹסִיף עַל בְּחִינַת רַחֲמִים, שְׁאוֹת ו'א"ו מוֹרָה גַּם כֵּן עַל רַחֲמִים, וְסוּמָךְ אֶת עֲצָמוֹ עַל שֶׁהוּא רַחוּם וְחַנוּן, אִזִּי הוּא חֵס וְשְׁלוֹם 'כְּלוֹ דִין', כְּמֵאֲמַר 'כֹּל הָאוֹמֵר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְתָרַן וְכוּ':

וְזֶהוּ פְרוּשׁ הַכְּתוּב 'וּיְרָא אֱלֹו ה"', רָצָה לֹמַר שֶׁהַתְּגַלּוֹת שֵׁם הַיּוֹי"ה שֶׁהוּא שֵׁם שֶׁל רַחֲמִים לֹא הָיָה רַק 'אֱלֹו', הֵינּוּ לְעֲצָמוֹ כְּפִיכּוֹל, שֵׁם הָיָה הַתְּגַלּוֹת הַרַחֲמִים לְהַשְׁפִּיעַ עַל אֲבָרָהּם אָבִינוּ עֲלֵיו הַשְּׁלוֹם, אֲבָל לְאַבְרָהָם אָבִינוּ עֲלֵיו הַשְּׁלוֹם בְּעֲצָמוֹ אֲדַרְבָּה תָּמִיד הָיָה עוֹמֵד כְּנִגְדּוֹ בְּחִינַת דִּין, וּמִחֲמַת זֶה הָיָה מוֹסִיף תָּמִיד אֵימָה וּיְרָאָה לְפָנֵי בּוֹרָא עוֹלָם בְּרוּךְ הוּא, וּמִחֲמַת זֶה הָיָה בָּא הַמְשַׁכַּת הַרַחֲמִים עֲלָיו וְעַל כֹּל יִשְׂרָאֵל, אֲמֵן כֵּן יִהְיֶה רְצוֹן:

אברהם הוסיף על הרחמים אימה ויראה לפני הבורא ובוה המשיך רחמים

וְזֶהוּ מְרַמֵּז שֶׁשְׁנֵי פְעָמִים 'אַבְרָהָם' עוֹלָה גִימַטְרִיָּא 'מַלְכוּת' כְּמוֹ שֶׁרְאִיתִי בְּסֵפֶר בְּתַב יָד מֵהַצּוּרָף, וְזֶהוּ 'אַבְרָהָם בְּתִרְאָה שְׁלִים', עַל יְדֵי אֲבָרָהּם בְּתִרְאָה נְשָׁלֵם תִּבְתַּת 'מַלְכוּת', מְרַמֵּז שְׂאֵז קִבֵּל עֲלָיו עַל מַלְכוּת שְׁמִים שְׁלֵמָה עַל רַמ"ח אֲבָרִים שְׁלֵמִים וּשְׁס"ה גִּידִים, שְׁלֹא נִפְגַּם אֶחָד מֵהֶם מִחֲמַת גְּדֵל בְּהִירוּתָם וְהַזְדַּכְּכוּתָם שֶׁהָיָה יָכוֹל לְהִיּוֹת הַתְּפִשְׁטוּתָא דְּמַלְכוּתָא עֲלָיו:

וְזֶהוּ פְרוּשׁ הַכְּתוּב (מֵלֵאכִי א, ו) י"ב 'בֵּן יִכְבֵּד אָב וְעָבַד אֲדֹנָיו', דִּהְוָה לִיהַ לְמַכְתָּב עָבַד אֶת אֲדֹנָיו. מְרַמֵּז כְּשֶׁהוּא עָבַד נְאֻמָּן לְבוֹרָא עוֹלָם יִתְבַּרְךָ שְׁמוֹ, בְּגֵדֵל זְהִירוּת וְזָרִיזוּת, שֶׁמְקַדֵּשׁ וּמְטַהֵר כֹּל רַמ"ח אֲבָרִים וּשְׁס"ה גִּידִים בְּהַזְדַּכְּכוּת וּבְהִירוּת רַב לְהִיּוֹת הַתְּפִשְׁטוּתָא דְּמַלְכוּתָא עֲלָיו בְּקַבְּלַת עַל מַלְכוּת שְׁמִים שְׁלֵמָה עַל רַמ"ח אֲבָרִים וּשְׁס"ה גִּידִין שְׁלֵמִים, מִפְּשֵׁט מְכַל הַחֲמִירוּת לְבַל יִתֵּן שׁוּם מְקוּם מַגַּע זָר, אִז הוּא כְּטַל אֱלֹו יִתְבַּרְךָ שְׁמוֹ בְּמִצִּיאוֹת וְכִכְיָכוֹל כְּאֵלוֹ הוּא גַּם כֵּן אֲדוֹן, כְּמוֹ שְׂאֻמְרוֹ (שְׁבוּעוֹת מִז): 'עָבַד מְלֶךְ מְלֶךְ', וְצִדִּיק מוֹשֵׁל בִּירְאָת אֱלֹהִים' (שְׁמוּאֵל ב כג, ג), וְזֶהוּ 'וְעָבַד אֲדֹנָיו' רָצָה לֹמַר מִבְּחִינַת 'עָבַד' נַעֲשֶׂה 'אֲדֹנָיו'. יִהְיֶה רְצוֹן שְׁנִזְכָּה לְזֶה, אֲמֵן:

כשאברהם נימול קיבל עומ"ש שלימה על כל אבריו בלא פגם

'עבד' נאמן המתקדש לקבל עומ"ש שלימה נעשה 'אדון'

◆ ציונים ומקורות ◆

באדם, מי מושל בי 'צדיק', שאני גוזר גזרה ומבטלה. יד. ע"ע להלן פר' חיי שרה ד"ה ובעבור זה: "בן יכבד אב ועבד אדוניו והל"ל ועבד מתיירא מפני אדוניו כמו שכתוב 'ואם אדונים אני איה מוראי'. אלא שיש עבד שמחמת גודל הפחד שיש לו לפני רבו מתבטל בכל מציאותו לפני אדוניו ועושה רצונו כאדוניו

יא. עיין זוה"ק ח"ג קט: 'גבורה מתמן איה יראה'. וע"ע תיקו"ז ו. יב. 'בן יכבד אב ועבד אדוניו ואם אב אני איה כבודי ואם אדונים אני איה מוראי אמר ה' צבאות' וגו'. יג. ראה מו"ק טז: "אמר אלהי ישראל לי דיבר צור ישראל מושל באדם צדיק מושל יראת אלהים' וכו', 'אמר אלהי ישראל לי דיבר צור ישראל' אני מושל